49՝ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2212 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 — 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1908 28 ԱՂԼԷՍԹՈՍ 1324 — 14 ՇԱՊԱՆ 1326

Journal Arménien
MANZOUMÉ I EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte 54
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍՓ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՍՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
54, Գլաւ Ալի Շաւուշէթի 54

Խմբագրութիւնն ուղղուած գրութիւններ եւ չեն արուիր

Մանկական Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

مظومهٔ افکار ارمنیجه یومی غزیته
صاحب امتیازی : (اوحانس فرید)
ادره‌خانه‌سی : باب‌عالی جاده‌سنده

ԳԻՆԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Գաղզի համար	80 ՓՐ.	50 ՓՐ.
Պուլգարիոյ համար	108 »	60 »
Պարտաւորմանի »	25 ֆր.	14 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆԳԵՐ
Մէկ անգամի համար տող 5 դրուշ
Մեկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

"ՄԱՄՈՒԼԸ ԱԶԱՏ Է ՕՐԻՆԱՑ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՄԷՋ„
(ՕՍՄ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՀՕԴ. 12)

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԻՆՉ ՊԻՏԻ ԸՆԵՆՔ ՀԻՄԱ

Ահա՛ այն կարեւոր հարցը, որուն վրայ պէտք է անդրադառնայ մեր ամէնուս ուշադրութիւնը։ Չի բաւեր կապտած ազատութիւնը ձեռք բերել, անհրաժեշտ է պահել զայն։ Ահա ժողովուրդին ու բանակին վրայ ծանրացող աւագ պարտականութիւնը։ Օսմ. Սահմանադրութիւնը, որով կը պանծանք այսօր, չերաշխաւորեր այս փափաքելի գրաւականը։ Ցլս. 11էն ի վեր սահմանադրական երկու վարչութիւն ունեցանք, Սայիտ փաշայի և Գեւամիլ փաշայի նախագահութեամբ։ Բարեբախտաբար առաջինը չուտով տապալեցաւ ժողովրդային հզօր ճնշման տակ, որ արտայայտուեցաւ ազատ լրագրութեան բերնով։ Այդէն Սայիտ փաշա իր անցեալով չէր կարող վստահութիւն ներշնչել։ Այս այն մարդը չէ՞ր որ իր անձնական ազահութիւնը ժողովուրդին ազատութենէն գեր է վեր դասեց։ Առաջին օրէն իսկ չսոսկաց ձեռքը երկարելու և ժողովուրդին սահմանադրական իրաւունքը կապտելու։ Զմբռնեց ժամանակին փափկութիւնը, Ֆ. փոքրիկ տապալած բռնակալութեան տեղ նոր բռնակալութիւն մը կանգնելու, բայց չյաջողեցաւ և նորէն պարտաւորեցաւ առանձնանալ իր մենաստանը, իր յիշատակագրերը խմբագրելու, իր իւղոտ մուշտակին մէջ փաթթուած։ Գեամիլ փաշայի Վարչութիւնն ալ, որուն մէջ երկու քրիստոնեայ տարրեր ալ մտան, իրրեւ բնչպէս գտնուում մը հաւասարակշռութիւն, հաստատերաշխաւորութիւն մը չէ կարող ներշնչել մեզ, քանի որ վարչական բարենորոգմանց փոխ գործին մէջ, որուն ձեռնամուխ եղած է իր հրատարակած ծրագրին համաձայն, դարձեալ գերեռանքներ ի յայտ կը բերէ և օրէ օր նոր նոր սրբագրութեանց կը կարօտի։ Խորհրդարանի բացման համար որոշուած թուականը տակաւ կը մօտենայ, մինչ ընտրական գործողութիւնք տակաւին նախաշաւիղ պայմաններու մէջ կը գտնուին։ Ասոր բացատրութիւնը շատ պարզ է, չէ՞ մի որ մասնաւոր շարը ընդհանուրէն առաջ է։ Սմէն նախաբարութիւն իր իրաւունքներ չշնանակին մէջ բարենորոգմանց ձեռնարկած է (թենսիքաթ)։ Իր ժողովները, իր դիւանները կը վերակազմէ, թաղականներու նոր բաշխումներ կը կատարէ, և եթէ ունանց գոհունակութիւն կ'առնէ, ոմանց ալ դժգոհութիւններ կը պատճառէ, և փոխանակ հին ռէժիմին մարդիկը արմատաքի վտարելու, կարեւոր պաշտօններու գլուխ կ'անցընէ շատ անգամ զանոնք։ Իրաւ որ այս բոլոր փոփոխութիւններուն մէջ անաքող կ'երեւի բարեկամներ, ազգականներ տեղաւորելու թաքնուն ձգտումը, որ ի վերջոյ կրնայ բուռն բողոքներու, արտաքսումներու տեղի տալ։

Բնաւ չնսկացնք թէ օրուան դանլիբ՞ինչ պատճառաւ Պետական Խորհուրդին կազմութիւնը վեր ի վայր չրջած է։ Անոր նախորդ երեք բաժնումները (քաղաքային, եկեղեցական և օրէնսդիր) չէ՞ն բաւեր որ կրթական և հանրօգուտ շինութեանց հիւղեր ալ հաստատուեցան և խոշոր խոշոր ամսաթոշակներ սահմանուեցան։ Կրթական և առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարաններուն մէջ արդէն գոյութիւն ունեցող ժողովները (Մէարիֆ Մէճլիսի, Նաֆիա Մէճլիսի) իրաւասութիւնը ի՞նչ պիտի ըլլայ այսուհետեւ, և անոնց գոյութեան իրաւունքը ինչպէս պիտի արդարանայ։ Հին ռէժիմին մարդոց (բարեկամներու, ազգականներու) գործ հայթայթելու համար է որ ասոնք կ'ունենան այս փոփոխութիւնները, առանց սպասելու Խորհրդարանին գումարման։ Պետական Խորհրդոյ դատարանները ալ վերակազմեցան որեւ ուտիճանա, անշուշտ զեղծ պաշտօնեաները դատելու համար, ինչպէս կ'ըլլար տակէ առաջ։ Բայց հիմակ որ ժողովուրդին քաղաքային հաւասարութիւնը վերահաստատուած և խորութիւնը վերցած է, այլեւս ի՞նչ իրաւամբ պետական պաշտօնեայ մը կամ պաշտօնատար մը, որ զեղծարար ճանչցուած է, սովորական դատարաններու առջեւ չդատուի սովորական մահկանացուներու պէս։ Ինչո՞ւ համար վաճառական մը երբ մաքէն ապրանք փախցուցած ժամանակ ձերբակալուի, հասարակ դատարանի յանձնուի և մաքառանն զեղծ պաշտօնեան որ իր անփութութեամբ կամ կաշառակերութեամբ մասնակցած էր նոյն վաճառականին մաքախուզութեան, Պետական Խորհրդոյ դատարանին առջեւ դատուի, ուր որդարանալու չատ մէկոց ունի։ Օրինակներ չեն պակսիր։ տարիներով ձգձգումներ և յետոյ անյեղութեան վճիռ։ Ո՞՞մ մնացին Եօեայի այնիլէի մեծադղորդ գողութեանց հեղինակները. ո՞վ էր գողը, գողակիցը. ո՞ւր մնաց գողօնը կամ փոխարժէքի գանձումը իրենց երաշխաւորներէն։ Ճշմարիտ իրողութիւն մըն է թէ Պետական Խորհրդոյ դատարանները, զեղծարար պաշտօնէից հանդէպ, պարզ պրոմոտիկի մը դերը կը կատարէրն ասկէ առաջ։ Նախադատ Ատենին առջեւ դատապարտուած զեղծ պաշտօնեան չատ դիւրու կ'արդարանար Վերաքննիչ Ատենին առջեւ, եթէ դատաւորանէն առաջ գիտնար իր բթամտութը ճարտարօրէն շարժել ցուցամատին վրայ։ Զինուորականներու համար զատ դատարաններ կը հաստատեմ, քանի որ զինուորական օրէնքը տարբեր է քաղաքային օրէնքէն։ Եթէ պաշտօնեայ մը կաշառակերութեամբ, գողութեամբ կամ ուրիշ զեղծումով մը ամբաստանուած է, իրրեւ պարզ կաշառակեր կամ գող կամ զեղծարար, հասարակ դատարաններու առջեւ պէտք է քաշուի, հրապարակաւ դատուելու և ժողովուրդին դատաւորներուն ձեռամբ արդար պատիժը կրելու համար։ Հոս ալ խարութիւն պէտք չէ ըլլայ, զի ո՛ւր որ խարութիւն կայ, հո՛ն զեղծում կայ։

Հապա ո՞ւր թողունք սահմանուած խոշոր խոշոր ամսաթոշակները։ Անոնք որ թոշակներ կը սահմանեն, գիտեն թէ հարկատու ժողովուրդը ո՞րպիսի դժուարութեամբ կը վճարէ իր տուրքերը, հիմակ որ գաւառներու մէջ կը տիրէ անտեսական սովաւոր կացութիւն մը, թէև լրագրութիւնը դեռ ասկէ մէկուկէս ամիս առաջ, Գրաքննութեան սպառնական ռէժիմին տակ, վարդապետն նկարելու դատապարտած էր, հունձքերու անօրինակ աւարտութիւն մը գուշակելով։ Սակայն իրողութիւնը սա է որ ճշմարիտ սով մ'է որ կը տիրէ շատ մը գաւառներու մէջ, հունձքի պակասութեան և սերմնացանքի սակաւութեան երեսէն, ինչպէս Վանէն, Բաղէշէն և այլ ներքին գաւառներէ հասած տեղեկութիւններէ և թղթակցութիւններէ կը հաստատի։ Սահմանադրական վարչութեան առաջնակարգ պարտականութիւնն է տիրող սովին դարման տանիլ և անոր պատճառները վերցնել, եկամտաբերութեան մէջ խնայողութիւնները ընել և ֆրանկոմանները չնչնել։ Արկածագործական դիւանագէտներն ալ իրենց սովորական ձգձգումները մէկդի թողուլով, պարտաւոր են պատգամաբեր հոգաւ կարօտ գիւղացի հղկաշխատներուն պէտքերը, առանց զանձանք օրենքով քաղաքներու մէջ սպասցնելու և տակոսը իրապէս 20 % ի բարձրացնելու։ Մաղթենք որ Օսմ. Խորհրդարանը չուտով կազմուի, արժանաւոր տարրերով օծուած, և իր գոռ ձայնը լսելի ընէ կառավարութեան, և գործով ցրէ այն սուտը թէ հին կերազասոլ նոր հագուստ չի օրնուիր։ Ուստի պէտք է որ բոլոր օսմանցի տարրերը, ձեռք ձեռքի տան եւ իրենց բանակալ ոյժը գործածեն արժանաւոր քաղաքացիներ կոչելու Խորհրդարանի անդամակցութեան, դի կազմուելիք Խորհրդարանն է որ պիտի դարմանէ ցին ռէժիմին չարիքները։ Ահա մեր ընելիքը։

ՄԻՐՈՋԱ ՄՍԵՐԵԱՆ

ՖՐԱՆ ՄԱՍՕՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ

ՕՍՄ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անցածները Ռիմիերի հեռագիր մը կ'ըսէր թէ այլեւս կասկած չէ մնացած որ եթէ Թուրքիոյ Յեղափոխութիւնը յաղթական տարբ առանց կռթիլ մը արիւն թափելու, պատճառը այն է որ Ֆրան—Մասոնութիւնը ևս իր մասնակցութեան բաժինը ունեցած է այդ կարեւոր շարժումին մէջ։

Ֆրան-Մասոնութիւնը, հայերէն թարգմանութեամբ Ազատ Որմնադրութիւն, Արեւելքի մէջ և մասնաւորապէս Հայերու կողմէ լաւ հասկցուած չէ։

Արդէն Թուրքիոյ բռնապետական անհետացող Ռէժիմին ատեն, ամէն գաղափարական ընկերակցութեանց պէս, Ազատ Որմնադրութիւնն ալ արգիլուած էր և իրենք ալ կ'զգուշանային։ Մէկ երկու բառերու փոխանակութենէ ետք, ճշելլ էի. նոյն գիշերուան դէպքին ակնարկելով ըսաւ.

—Մի՛ հոգ ընար, անոնց նպատակն էր, չուանը քու վիզդ ձգել քունիդ մէջ և անմիջապէս քեզ արթնցնել և ըսել թէ՝ ահաւասիկ ինքդինք պիտի խեղդէր, մենք տեսանք և արգիլեցինք այդ բանը, և այսպէսով կը յուսային թերթի ընել...։

Անկէ ետք բաւական տաեն դեռ հոն մնացի և ամէն օր գրեթէ նշանակ էի անարգանաց և մանաւանդ տն պանճախրզ Մազհար բռնած ծիւղին սոսկալի ծեծին։ Կը լսեմ թէ՝ այդ տարրածը, պակասին գործի վրայ է եղեր իր սեր քոմիտէ-ութիւնով և չեմ կրնար զարմանքս և կիրքս զսպել թէ՝ ի՞նչպէս ատանկ արիկաներ դեռ կը գտնուին, որոնց նմաններուն արարքները, հազարապատիկ աւելի են, արդէն չատ մը բանտարկուածներու, և վանտուածներուն վիճակին ընկնու։ Թո՛ղ քննուին և պիտի տեսնուի թէ՝ ինչեր կան...։ Մանաւանդ որ ատոնք Ազատութեան և Սահմանադրութեան ցեղ՛ը են։ Պէ՛տք է մաքրուին այդպիսիները, եթէ կ'ուզենք հանդիստ ապրիլ։ Ինչո՞ւ միայն ջոկերուն և փաշաներուն մնկեր ։նք աչքերնիս, որոնցմէ ոմանք դրամ միայն կերած են, խաֆիրութիւն չեն ըրած, հոգի չեն վառած, մինչդեռ ասոնք, Ֆէֆիմներու, Նէֆիմ Մէլեամներու նման ամէն բան ըրած են։ Ասոնկնե՛ր վատանդաւոր և աղտաւոր տարր մըն են, և մեր քոմիթէները պէտք է լաւ մը մաքրին ստկեն անաչառաբար, ամէն fkock-պուճախ աղէկ մը պրպտելով։

* * *

Բաւական օրեր՝ անկէ վերջ, հոն մնացած էի, երբ օր մը դարձեալ յարձակեցան վրաս։ Ներկայ եղող բանտակիցներս, ժամագործ Տիար Արշակ, Հրիպլի պէյ, Եաղմաճի Օհանիկ աղա, Հասան պէյ, սուճի Համբարձում են. են. երեսին միւս կողմ դարձուցին փղձկած և արտասուելով, բայց ի՞նչ օգուտ, ի՞նչ կրնային ընել։ Ոչ միայն խօսք մը չէին կրնար ընել ի նպաստ ինծի կամ արդարութեան, այլ համակրական նայուածք մը իսկ կրնար գիրենք ալ ինծի վիճակիս ընել։ Բայց այս անգամ ահռելի էր կացութիւնս, որովհետեւ, շուն Մազհար, քոմիտէներ, ոստիկաններ, բոլիսներ, գաղտնիներու վոհմակի մը պէս յարձակեցան վրաս, պոռալով.

—Մենք քեզ լաւ կը ճանչնանք, քանի՞, քանի՞ անգամ դուն այս խնդրով ձերբակալուած ես, քեզի ի՞նչ որ բնենք, քիչ է, կը կարծես թէ չխոստովանելով օձիքդ պիտի կրնա՞ս ազատել, հէ՞։

Եւ սկսան գործի, գրեթէ ամենքը մէկէն։ Ես բողոքել կը ջանայի գեռինը ազատ տեղը նետուած տեղէս, բայց որո՞ւ։ Արիներու պէս ժանտաբարներ և ուրիշներ իրենց երկաթագամ կօշիկներով և չիզմներով սոսկալի հարուածներ, կիցեր կը տեղացնէին, ներկաներուն, այսինքն բանտակիցներուս արտասուաթոր աչքերուն առջեւ։

—Մեռցնե՞ք պիտի զիս ծեծի տակ, պոռացի։

—Այո՛ մեռցնենք պիտի, գոռաց ժանտարման չավուշ մը։

Այն տաեն Զլային գաղտում մը ուրիշ։ Ինչո՞ւ միայն ջոկերուն և փաշաներուն մնկեր ։նք աչքերնիս, որոնցմէ ոմանք դրամ միայն կերած են, խաֆիրութիւն չեն ըրած, հոգի չեն վառած, մինչդեռ ասոնք, Ֆէֆիմներու, Նէֆիմ Մէլեամներու նման ամէն բան ըրած են։ Ասոնկնե՛ր վատանդաւոր և աղտաւոր տարր մըն են, և մեր քոմիթէները պէտք է լաւ մը մաքրին ստկեն անաչառաբար, ամէն fkock-պուճախ աղէկ մը պրպտելով։

* * *

Բաւական օրեր՝ անկէ վերջ, հոն մնացած էի, երբ օր մը դարձեալ յարձակեցան վրաս։ Ներկայ եղող բանտակիցներս, ժամագործ Տիար Արշակ, Հրիպլի պէյ, Եաղմաճի Օհանիկ աղա, Հասան պէյ, սուճի Համբարձում են. են. երեսին միւս կողմ դարձուցին փղձկած և արտասուելով, բայց ի՞նչ օգուտ, ի՞նչ կրնային ընել։ Ոչ միայն խօսք մը չէին կրնար ընել ի նպաստ ինծի կամ արդարութեան, այլ համակրական նայուածք մը իսկ կրնար գիրենք ալ ինծի վիճակիս ընել։ Բայց

Զարմանալի չէ ասս, որովհետեւ Ազատ-Որմնադիրները չատ հազուագիւտ եղած են Թուրքիոյ մէջ, և բոլորովին մութին մէջ դարձած են. ու, ասկէ զատ, Ազատ-Որմնադրութեան կանոնը չատ կարճատեւ եղած է հոն, բոլոր անդամները ցրուած են, ու այլեւս ամէն ոք՝ վախուն՝ փափաքով միայն խօսած է Ազատ-Որմնադրութեան մասին, իբրեւ հեռաւոր ու խորհրդաւոր քանի մը, եթէ ոչ վնասակար գէթ անոգուտ։

Կը թելադրուիմ, վերարտադիր հեռագրին առիւ մասնուն, այս կենսական նիւթին վրայ քանի մը խօսք ըսել. թերեւս առաջինը՝ մեր մէջ. որով՝ յանդուգն փորձ մը։

Կը թելադրուիմ համար մանաւանդ որ Ազատ-Որմնադրութիւնը տիեզերական խաղաղութեան ու համամարդկային եղբայրակցութեան գեղանկանգեպ բարձր ու հայկական նրատակին գործնականապէս և արդարաբար ծառայող միակ հաստատութիւնն է՝ որուն դուռները զկղբուն քալ (*) միայն բարիներուն և արդարներուն առջեւ բաց են, պայմանաւ սակայն որ անանխաղարներ ըլլան անոնք։

Անշուշտ կարելի չէ քանի մը բառով պատմական-քննական տեսութիւն մը ընել և անոր խորհրդաւոր նպատակը բացատրել։

Գրագէտներ պիտի չի բաւէին՝ այդ գործը տեսնելու համար։

Բայց մասնաւորելով խօսքս օսմանեան Ազատ-Որմնադրութեան, ըսեմ թէ առաջին անդամ հաստատուած է «Սէր» մրցանակն օթեակը Պոլսոյ մէջ՝ շուրջ յիսուն տարի առաջ. գլխաւոր անդամները Հայեր էին (ոմանք դեռ ողջ) և մեծամասն Թուրքեր կը մասնակցէին այդ օթեակին, որ Ֆրանսական Արեւելքին գերիշխանութեան տակ հաստատուած էր։

Սուլթան Մուրատ անոնցմէ մէկն էր։

Ազգ. Սահմանադրութեան հիմնադիրները գրեթէ ամբողջովին այդ օթեակին անդամ Ազատ—Որմնադիրներ էին։

Պատմական իրողութիւն մըն է թէ այդ գործը՝ զուտ մասոնական յղացում և յարձակում է։

Եւ օ՞վ չի գիտեր թէ Ֆրանսական յեղափոխութիւնը բացարձակապէս Ազատ-Որմնադրութեան գլուխ-գործոցն է և յուշ պիտի կազմէ անոր փառապսպիտակ։

Իտալիոյ մեծ ազատարարները Կարիպալտի և Մածցինի ազատ-որմնադիրներ էին։

Միտքի և գործի հսկաներ, ինչպէս Շեյքսպիր, Վոլթեր, Գարաուլլի, Կէօթէ, Ցռանքլին՝ Ազատ-Որմնադրութեան օթեակներուն մէջ լուսաւորուցան և հոն նուիրագործեցին իրենց հանճարին տիեզերականութիւնը։

Ու այսօր իսկ երեք մեծագոյն վեհապետները, մեծագոյն՝ որովհետեւ են մարդասիրական ու լայնահայեաց ոգիի տէր, որոնց ազնիւ խաղաղութեան համար ըրած դերմարդկային ծեսերը՝ քաղաքակրթութիւնը մէկանց դար մը առաջ մղելու կը ձգտին, պէ՞տք է տալ անուններին—Էտուարտ թագաւորը, Ֆալիէր և Ռուզվէլթ Նախագահները։

Բարով հեռագրին խմասին, անօգուտ չէ վեր հանել՝ Ազատութեան և Եղբայրութեան փառքին համար որոնց վրայ Ազատ-Որմնադրութիւնը հիմնած է իր տիպերանիստ շէնքը, թէ, արդարև, վերջերս Մակեդոնիոյ մէջ Ազատ-Որմնադրութիւնը գաղտնապէս ներմուծուած և արտգարար տարածուած էր։ Քրէք օթեակներ կազմուած էին Սելանիկի մէջ, և բազմաթիւ շրջան օթեակներ՝ ինչպէս սովորութիւն է լեզափոխութեան կամ պատերազմի մէջ։ Մասնաւորապէս Ժէյն-Թուրքերը չատ նախանձախնդիր եղած են։ Եւ ասոնցմէ, քաջարի դիւցազները՝ որ Նիպղի և Էնվէրի կ'ըսուին՝ Lux et Libertas խաբլական կարեւորագոյն օթեակին պանծալի գործաւորներ եղան։

Շատեր կը կարծեն թէ՝ Ազատ-Որմնադրութեան նպատակը գաղտնիք մըն է։ ընդհակառակը. տարողութենէն և բարեկրդակցութենէն մասին միայն գաղտնապահութիւնը պայմանադրուած է։

Իրկնապէս Ազատ-Որմնադրութիւնը միակ և միանգամայն, ձեւականօրէն երկոքեան կը բաժնուի. հին ծեսս կամ Սկոտիական, նոր ծեսս կամ Ֆրանսական։

Գլխաւոր տարբերութիւն, Առաջինը Աստուածպաշտութիւն, երկրորդը Միաստուածութիւն կը պայմանադրեն իրենց անդամներուն։ Բացարձակ ազատագրութիւնն է սս Ֆրանսական որմնադիրներուն։

Ահա իր Մասնանագրութենէն քանի մը կարեւոր սկզբունքներ։

«Ֆրան-Մասոնութիւնը, էսպէս մարդասիրական, փիլիսոփայական և յառաջդիմական կազմակերպութիւն, նպատակ ունի ճշմարտութեան որոնումը, բարոյականի ուսումնասիրութիւնը և հանրաբարեգործութեան կիրառումը։ կ'աշխատի մարդկութեան նիւթական ու բարոյական բարեկեցութեան, մասնաւորապէս ու ընկերային կատարելագործումին։

«Սկզբունքն է՝ փոխադարձ հանդուրժողութիւնը, ուրիշներուն և ինքզինքին յարգանքը, իրաւի բացարձակ ազատութիւնը։

«Նկատելով որ բնազանցական յղացումները կը վերաբերին իր անդամներուն անհատական գնահատումին շրջանակին՝ կը մերժէ վարդապետական ո և է հաստատում ընել։

«Ինքնանն է՝ Ազատութիւն, Հաւասարութիւն, Եղբայրութիւն։

«Ֆրան-Մասոնութեան պարտականութիւնն է ժարդկութեան բոլոր անդամներուն տարածել երկրագունդին վրայ գանուող Ֆրան-Մասոնները իրար միացնող եղբայրական կապերը։

«Կը յանձնարարէ իր հետեւողներուն օրինակի, խօսքի և գիրի միջոցներով բարոյականան՝ մասնական գաղտնապահութեան վերապահումին ներքև։

«Ֆրան-Մասոնին պարտքն է, ամէն պարագայի մէջ, օգնել, լուսաւորել, հովանաւորել իր եղբայրը, նոյն իսկ կեանքը վտանգելով, և պաշտպանել ան անարդարութեան դէմ։

«Ֆրան-Մասոնութիւնը կը նկատէ աշխատութիւնը իբրեւ մարդուն էն էական պարտականութիւններէն մին։

«Հաւասարապէս կը պատուէ ձեռական և մտաւորական աշխատութիւնը։

Ինչպէս ակներև կը տեսնուի, բոլոր օսմանցիներուն ազգայրակցական դիրկընդխառնումը ըսուն քան կը բղխի մասոնական ազատակեաց ոգիէն՝ որ նշանակուած է վերջին յեղափոխական հիանալի շարժումին թելադրիչներուն և գործիչներուն։

Այսօր, մեծ ու պզտիկ, անխտիր, կը գոչենք՝ «Կեցցէ՞ Ազատութիւն։ Հաւասարութիւն և Եղբայրութիւն»։

Արդ, ասիկա ուրիշ բան չէ բայց եթէ ընաբանք և հիմնաքարը ազգերաշատագրական Յեղափոխութեան կամ Ազատ-Որմնադրութեան իսկ ուրիկ ծնած է այս վերջինը։

Լուսաբեր Վ. ՄԱԼԻԶԱՆ

ՀԱՅՈՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԵՐԳԵՐ

ՀՈՎ ԱՐԻՒ

Հո՛վ արէք, սարե՛ր ջան, հո՛վ արէք,
Իմ դարդին դարման արէք։
Սարերը հով չեն անում,
Իմ դարդին դարման անում։

Ամպե՛ր, ամպե՛ր, մի թիչ ջո՛վ արէք,
Վարար անձրեւ թափէք, ծկլվ արէք.
Դէղ մարդու օր արեւը
Մեւ հողի տակով արէք։

Հո՛վ արէք, ամպե՛ր ջան, ջո՛վ արէք,
Իմ դարդին դարման արէք.
Ամպերը հով չեն անում,
Իմ դարդին դարման անում։

Սարե՛ր, ծորե՛ր, դաշտեր ու ջրրե՛ր,
Մարմանդ-մարմանդ վազող ադիւռներ,
Մի վե՛ր կացէք, իմացե՛ք,
Տեսէ՛ք քիմ սրտի ցաւեր։

Հո՛վ արէք, սարե՛ր ջան, հով արէք,
Իմ դարդին դարման արէք։
Սարերը հով չեն անում.
Իմ դարդին դարման անում։

ԲԵՐԱՑԻ ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Տէր խմբագրաց,

Վերջերդը չրշանակի թաղապետութեան ժողովին տասներեու անդամներու ընտրութեան համար, մէյմէկ քուէթուղթ բաժնուեցաւ, որոնցմէ հատ մըն ալ ես ստացայ։ Յայտարարուած էր թէ տարեկան 250 ղրուշ տուրք վճարող և տարիքը երեսունը անցուցած անձնաւորութիւնք միայն կրնան ընտրելի ըլլալ։ Ուստի, խղճի մտաք պարտականութիւնս կատարած ըլլալու և քուէս արժանաւորագոյնին տուած ըլլալու համար, դացի Ս. Երրորդութեան կեղեցւոյ չրջաբակը կախուած ընտրելոց ցանկը աչքէ անցնել։ հազիւ թէ սկսած էի քանի մը անուններ կարդալ, ահա մէկը մատիս քովս և իբր գիւրութիւն ինծի ընտրելեաց ցանկ մը ներկայացուց, որուն մէջ կար գրուած միմիայն տասներկու։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (3)

ՀԻՆ ՌԷԺԻՄԻՆ ՎԱՅՐԱԳ ՏՌԱՄՆԵՐԷՆ

Վերջապէս կիսամեռ վիճակի մէջ կտաք դրուեր ու զրկուեր եմ դարձեալ նոյն գիշերս... Պէշիկթաշի մէրքեզը, ուր է՛ն մեծէն էն պզտիկը վայրագօրէն կառուցած էին ինծի դէմ, որ այդ «պարազան» յանդգնած էի դուրս հանել։ Ա՛լ անկէ վերջ կրնաք կանխել թէ ի՞նչ անտանելի պէտք էր ըլլար կացութիւնս, անոնց մէջ, որոնք գիշատիչ գազաններու նման ակնարկներ նետել սկսան վրաս։ Եւ այն օրէն սկսեալ գիշեր և ցորեկ չհանեցին ձեռքիս երկաթները և բացարձակապէս զրկեցին զիս հաղորդակցութենէ (իխթիլաթսաց մէնն)։

Քանի մը գիշեր ետքը, ջախջախուած, ընկճուած մարմնով, երբ մինակ կը խոկայի, մտս եկաւ Ալի պէյ անուանով բոլիս մը— որուն՝ ինչպէս նաև Ինսիրքէօղլու սեր քոմիսէր Հայկան և Տելավէր և Էրզրումլու Լայլի համար չունիմ բնաւ ըսելիք մը, որոնք հարիւրաւոր հաբարաթին մէջ, գո՛նէ բարեացակամ չէզոքութիւն մը բռնեցին ինծի հանդէպ— և քանի մը խօսքերէ ետք, ըսնօրէն պատուիրեց ինծի։

«Զըլլայ որ, ո՛ւէ սէկուն և նոյն իսկ հոսկէ ելլալէդ ետք տունդ անգամ խօսիս այս գիշերուան դէպքը»։

Պատասխանեցի թէ՝ կարելի՞ է մինէ խօսիլ։ Եւ իրա՛ւ ալ, մինչև ցայսօր ոչ մէկուն բան մը ըսած չէի այս մասին։ Հետաքրքիր գիշեր, երբ բոլորն ալ քնացած էին և միայնակ ես էի արթուն մնացած, ինչպէս չատ գիշերներ, և միշտ ձեռքերս երկաթապրկ, կամաց մը քովս մտուցաւ, նոյն գիշերուան եկօպէքնի, կարճահասակ ծաղկաւէտ երեսով Ճէլալ էֆ. անունով երիտասարդ բոլիսը, և սկսաւ գաղտագողի խօսակցիլ հետս։ Որովհետեւ նոյն իսկ բոլիսներու հետ խօսակցութիւնս արգիլուած էր և իրենք ալ կ'զգուշանային։ Մէկ երկու բառերու փոխանակութենէ ետք, ճէլալ էֆ. նոյն գիշերուան դէպքին ակնարկելով ըսաւ.

—Մի՛ հոգ ընար, անոնց նպատակն էր, չուանը քու վիզդ ձգել քունիդ մէջ և անմիջապէս քեզ արթնցնել և ըսել թէ՝ ահաւասիկ ինքդինքը պիտի խեղդէր, մենք տեսանք և արգիլեցինք այդ բանը, և այսպէսով կը յուսային թերթի ընել...

ծանօթ անձնաւորութեանց անունները։ Առանց սառարկութեան առի թուղթը գրպանեցի և դարձեալ ես իմ գիտցած կերպով քուէներս տուի։

Ոս կ'ուզէի գիտնալ թէ՝ փոխանակ այդպէս սասնեցիոց անունները գրուած սահմանափակ թուղթեր բաժնելու, ըլլայ երեսփոխանաց ընտրութեան տեղն, և կամ նմանօրինակ պարագաներու մէջ միթէ չէ՞ կրնար Սահմանադրական օրէնքի համաձայն։ «Ընտրելի ըլլալու ամէն մէկ պայմանները լրացնող ազգայնոց անուններու տպագրեալ» ընդարձակ ցանկ մը պատրաստել ամէն թաղի համար զատ զատ՝ և այդ ցանկը քուէթուղթերու հետ ղրկել ընտրողներու։

Ասով թէ՝ ժողովուրդին եկեղեցւոյ շրջաբերականներու մէջ ժամանակ անցնել տալով կողմնակցութեան տեղի չի տրուիր, և թէ ընտրողն ալ իր աչքին առջև ունենալով ընտրելեաց ցանկ մը ժամանակ կ'ունենայ իր ուզած կերպովը քուէն տալու։

Ուսի կը խնդրուի որ Ձեր ազօգուտ թերթովը հաճիք արձագանգ ըլլալ մեր այս ժողովրդական կոչին և թաղական խորհուրդներն ալ խնդրոյն այս կարևոր կէտը նկատողութեան առնելով բարեհաճին գէթ գործը ի գործ դնել։

Դեղագործ
ՆԵՐՍԷՍ ՋԱԳՐԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

Առաջնորդ Եզնիկ եպսկ.—Գաղթականութեան բռնաւորութիւնները.—Թաւշանճեանի սպանիչները.—Ամերիկեան բանտերը։

Նիւ Եօրք, 25 Օգոստ.

Ի պատիւ Օսմ. Սահմանադրութեան վերահաստատութեան տեղի ունեցաւիք հանդիսաւոր թափորը յետաձգուեցաւ։ Այս ուրբաթ իրիկուն նոյն մասք հանդէս մը պիտի սարքէ, տեղւոյն Բողոքական Հայ հասարակութիւնը, նախագահութեամբ քաղաքիս օսմ. ընդհ. հիւպատոս Մուսնեի պէյի։

** Օգոստ. 22, շաբաթ առաւօտ, Ֆիլատէլֆիա յոգնեալով քաղաքս ժամանեց Ամերիկայի Հայոց Նորընտիր Առաջնորդ Տ. Եզնիկ եպսկ. Ապահունի։ Ն. Սրբազնութեան ընդ առաջ եկած էր Ուսդրբի Առաջնորդարանէն և Երեսփոխանական Ժողովէն, ինչպէս նաև Նիւ Եորքէն ու շրջակայքէն պատգամաւորներու ստուար բազմութիւն մը։ Մաքսատան հիւրանոցին մէջ եկեղեցական պատգամաւորները առաջարկեցին Սրբազանին որ եկեղեցական տարազը ու փակեղը հանելով աշխարհիկ տարազով, Նիւ Եորք մտնէ, ինչպէս կ'ընեն ուրիշներ։ Ն. Սրբազնութիւնը մերժեց այդ առաջարկը, ու Հայ եկեղեցականի տարազով նաև բոլոր պատուանշանները կախած մտաւ իրեն համար յատկացուած վարձուած օթօմոպիլը և առաջնորդուեցաւ Նիւ Եորքի էն աքանչելի օթէլը, ուր երկու ժամու հանգիստէ մը յետոյ, մեկնեցաւ Պոստոն և անտի պիտի երթայ Ուսբը ուր կը գտնուի Առաջնորդարանը։

** Մեր հայրենիքի ազգայինները ինչ տպաւորութիւն պիտի կրնան՝ երբ Հայ պօսկրու քով աշխատող ազգայնոց քաջածը տեսնեն. ասոնք երկու բնիկի ընելիք գործը մէկ հայու ընել կուտան, վճարելով մէկ ամերիկայի գործաւորին վճարման հազիւ կէսը։ Քաղաքակրթութեան այս ոստայնին մէջ՝ Հայը այսպէս իր ցեղակցին ոգիտութիւնը կը չահագործէ, օրական 10 ժամ աշխատութիւնը հազիւ միջօրեական կէս ժամով մը ընդհատել կուտան։ Ինչպէս ամէն անապատ իր ովասիսը՝ Հայ հարբեան՝ նոյն ալ ունին իրենց մէջ մէկ երկու գերազանցապէս աղէկներ։ Ամերիկայի անտեսական դժուարութիւնները նախագահական յառաջիկայ ընտրութիւններէ առաջ չտկուելիք չունի, ուստի նոր գաղթականները այս անգործութեան եղանակին՝ թէ որ դրամ ունի՞ կ'ուտեն, եթէ ոչ սարսափելի դժուարութեան կը մատնուին։ Հասարակաց պարէնները գէշ է ղողները, և օթէլներու և ճաշարաններու թափթփուքներուն մէջէն մսի և հացի կորստանքը հաւաքելով իրենց կեանքը անօթութեան ճիրաններէն ազատողներ պզտիկ թիւ մը չեն կազմեր։ Տնտեսական այս տեսակ պայմաններու միջոցին, Հայուն համար Ամերիկա փափաքելի վայր մը չէ, ուստի բանաւոր է և խիստ ալ օգտակար մեր գաւառի Հայութիւնը զգուշանայ այլևս գաղթականութենէն։

** Հանգուցեալ Ց. էֆ. Թաւշանճեանի սպանութեան իբր մեղսակից բանտարկուած ազգայինները արձակուեցան։ Ոճրագործին մտու դատապարտութիւնը ցկեանս բանտարկութեան փոխուեցաւ և կարգազարուի Մարդուկեսեան վարդապետ երեսուն ամեան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Բանտէն արձակուած ազգայինները գովեստով կը խօսին ամերիկեան բանտերուն մաքրութեանը և սրտած լաւ մտնունդին նկատմամբ։ Ասոնցմէ քաղած մեր տեղեկութեան համեմատ Նիւ Եորք նահանգին օրէնքով բանտարկեալները կ'ստանան օրական մէկուկէս սէնթ. խօսիլը արգիլուած է, թէ որ խօսին իրենց ոօճիկէն կը զրկուին և կրկնութեան պարագային կը զրկուին մուտ տեղեր ուր սոսկալի պատկերներ կան եղեր։ Հոն կը մնան որքան ատեն որ իրենց նոր տեղին նկատմամբ գոհունակութիւն չի յայտնեն։

ԱՐԼԷՄ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ֆրանսական զօրքեր, 800 հոգի, Քասպլանքայի ցամաքը եկան։ Նոր զօրքեր ալ պիտի երթան ի Մոռոյ։ Մարոքի խնդիրը դարձեալ սկսած է միջազգային կարևորութիւն ունենալ։ Ֆրանսա և Սպանիա, որոնք Ալճեզիրասի Ժողովի կողմէ արտօնութիւն ստացած էին միասին գործելու Մարոքի բարեկարգութեան համար, դաշնակից Տէրութիւններուն հաւաքական ծանուցագիր մը տուին իրենց ընելիքին վրայ։ Վերջերս լուր տարածուեցաւ թէ Գերմանիա դարձեալ սկսած է անկախ քաղաքականութեան մը հետամուտ ըլլալ Մարոքի մէջ, և թէ Տէրութիւնք պիտի արտօնեն Գերմանիան՝ ամէնուն կողմէ ուժգին գործել հոն, բայց ֆրանսական մամուլը փութաց հերքել այս գրոյցը։ Գնդապետ Պէյտաի գունդը ապատամբներուն հետ կռուեցաւ ամբողջ տասը ժամ։ Մարոքցիներուն տպատանած բերդը օդը հանուեցաւ։ Պէյտաի մարդերէն երկու հոգի միայն վիրաւորուեցան։

** Գերման զօրավար Քօն տէր Կոլց փաչա Բէյրութի մէջ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մհօվերհքի խրմբագիր ծանօթ Ալի Ռիզա պէյի հետ։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԵՒ

ՀԱՅԵՐԸ

Ներկայ թաղապետական ընտրութիւններուն մէջ գիտելի և միւնոյն ատեն ցաւալի պարագայ մըն է որ Հայերը խիստ քիչ թուով կը ներկայանան իրենց ընտրող։ Ասոր պատճառը ա՛յն է որ ըստ օրինի ընտրող մը պէտք է 100 զրշ. կալուածատէրը վճարող ըլլայ։ Որովհետև Հայոց կալուածներուն մէկ կարևոր մասը կիսերու և ընտանիքներու փոխանցուած է, հետեւանքը այսօր ա՛յն եղած է որ ամէն թաղի մէջ, մինչև իսկ Բերայի և Գատրգիւղի նման բարեկեցիկ թաղերու մէջ՝ Հայ ընտրողները կը ներկայանան խիստ ցանցառ և իրենց դիրքին ու անձնական հարստութեան ու կարեւորութեան անհամապատասխան կերպով։ Ստուգեցինք որ Գատրգիւղի մէջ հազիւ 70 հոգի մեզմէ գտնուած են որոնք ըստ օրինի կը մասնակցին թաղապետական ընտրութեանց։ Այս պարագան ա՛յն պատճառաւ տեսնի ցաւալի է որ յառաջիկայ Մէջլիսը Մէկուսանի ընտրութեան առթիւ թաղապետական ընտրողներուն թիւը հիմ պիտի բռնուի, և այժմէն յայտնի է թէ Խորհրդարանին ընտրութեան արդիւնքին մէջ Հայերը ակնկալուածին համեմատ պիտի չկրնան մասնակցիլ։

Հետեւաբար, խնդիր է թէ այս պարագան Հայերուն կալուած չունենալէն առաջ կուգայ։ Ընդհակառակն, Հայերը շատ կալուածներ ունին. բայց վերը ակնարկուածին համեմատ, անոնց կարևոր մասը ընտանիքին էգ անդամներուն փոխանցուած է մասամբ, և ասոր պատճառներէն մին է ամերիկութիւնը։ Որովհետեւ երկինքը ամուրիներուն կալուածները մահիլէ կը ճանչնայ, բնականաբար կալուածատէրը իր ստացուածքը ապագային չկորսնցնելու համար կը փոխանցէ կա՛մ իր կնոջ և կամ զաւակներու տէր իր մէկ ազգականին։

Պատճառներէն մէկն ալ ա՛յն է որ Հայերը վերջին երեսունէ տարի ամերիկներուն մէջ բացառիկ օրէնքներու առարկայ դառնալով և այս պարագային մնծապէս ազդուելով, գործերնին ուրուելով, պարտաւորուած եղան ծախել իրենց ստացուածքին մէկ մասը։ Այս և ուրիշ պատճառներ ինչպէս ստացուածքի տեր ըլլալով հանդերձ քուէարկութեան մասնակցելու իրենց անտարբերութիւնը, ա՛յնքան աննպաստ արդիւնք մը առաջ բերած են, և երկրին ապագայ օրէնսդիր մարմնոյն մէջ ներկայացուցիչ ունենալու իրաւունքը մեծ չափով մը վնասուած ու պակսած է։

Մէջլիսը Մէկուսանին անմիջական նկատառման կէտերէն մին ա՛ս պէտք է ըլլայ նաև։ Հայ տարրը, որուն կարեւորութիւնը խիստ մեծ է այս երկրին մէջ, պէտք է իր այդ կարեւորութեան և ազդեցութեան չափով ներկայանայ երկրին խորհուրդներու մէջ։ Առ այժմ ցաւելով կ'արձանագրենք այս իրողութիւնը, վստահ ըլլալով թէ ընտրական գործողութեանց սկզբունքը և եղանակը ապագայ Խորհրդարանին խորին ուշադրութեան առարկայ պիտի ըլլան, ուրիշ չատ մը փոփոխելի կէտերուն նման, որոնք մատնանիշ եղան Հայ և Թուրք հրապարակային յայտարարութեանց մէջ։

ՏԻՐԱՆ ՊԷՅ ՏԱՏԵԱՆԻ

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կարդացի Ամէնա ձէլպէտտին փաշային և Լոնտրա արտասանած մէկ ճառը, ուր ի մէջ այլոց կ'ըսէ թէ «պալատան մէջ ունեցած պաշտօնիս բերմամբ դիտեցի Հայոց եղած զրկանքներն և անիրաւութիւնները, բայց և միշտ իմ ձեռքէս եկածն ըրի որ չարիք չըլլայ Հայերուն։ Այդ եթէ իմ պաշտօնավարութեանս միջոցին որ և է Հայ վնաս կրած է ինձմէ՝ թող յայտարարէ և տանս պատիւ հարիւրապատիկ հատուցում ընեմ»։

Ծիչալ բաշն Ազգիս հայածանաց առթիւ հանգուցեալ հօրս Արթին փաշայի բազմարդիւն Ղանիցը միշտ անուղղակի կերպով օժանդակ եղած է և քանիցս զրպարտեալ ազգակիցներնիս բռնաւորութեան ճիրաններէն, բանտարկութենէ, աքսորէ և անիրաւ դատապարտութիւններէ զերծ պահած է։ իր պաշտօնէ քաշուելէն յետոյ նա չատ լքեալ ընտանիքներ վտանգէ ազատ կացուցած և թշուառներ պաշտպանած է։ Ես ինքս ատոնց ականատես և տեղեակ ըլլալովս պարտք կը համարիմ այսօր հաստատել որ Հայոց մէջտեղ իր վերոգրեալ յայտարարութիւնը կատարելապէս անկեղծ է։

Ամէնուն յայտնի է որ ինքն ամէնօրեայ գործուած քատմելի չարիքները տեսնելով և միշտ ատոնց դէմ մաքառելով չի կարողացաւ վերջապէս այդ դառն վիճակին հանդուրժել և եօթը տարիներ թողուց իր պաշտօնն և հանգիստը և գնաց ընդգրկեց աքսորեալի մը կեանքը հայրենեաց սիրոյն համար. իր մեկնելէն վերջն ալ լաւ կը ճանչնամ իրեն երկրին և մասնաւորապէս Հայ Ազգիս մասին դազափարներն ու զգացմունքը, քանզի միշտ իր հետ հաղորդակցութիւն ունեցած և ճիշդ ալ այդ պատճառաւ խիստ հարցաքննութեանց ենթարկուած եմ անցեալ շրջանին։

Սակայն իր հետ մեր վարեմի յարաբերութիւններս չէ ոչ գիս կը մղէ այսօրուան վկայութիւնը տալու, այլ իր բաց կոչին առջև ճշմարտութիւն մը այլևս չի քաշելու և Ազգիս հանդէպ իր ունեցած բարեացակամ զգացմանցը համար երախտագիտական արտայայտութիւն մը ընելու փափաքէ որ սոյն տողերս կուգամ այսօր լուրացնել։

ՏԻՐԱՆ Ց. ՏԱՏԵԱՆ

1908 Օգստ. 26

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԵՐԵԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Երէկ առաւ. Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ Խառն Ժողովը կազմեց իր նիստը նախագահութեամբ Պատ. Տեղապահ Տ. Եղիշէ եպսկ, Դուրեանի։ Կրօն. Ժողովէն ներկայ էին Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան, Տ. Տ. Յովհաննէս Մկրեան, Կարապետ Սանտալեան Ա. քհ. Ներսէս. և Տ. Մինասյան Այվազեան, Տ. Հմայեակ էքսէքեան և Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան քահանաները. իսկ Քաղաքական Ժողովէն ներկայ էին Տիգրան էֆ. Մանուկեան, Տիրան պէյ Աշնան, Գէորգ էֆ. Ալանեան, Մկրտիչ էֆ. Ասասեան, Յօքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան և Յարութիւն էֆ. Ալանեան։

1. Դիւանապետ Բարթող էֆ. Թէլեան արկածի մը հետեւանքով անձնական տկարութեան մատնուած ըլլալով, Ժողովը իր ցաւը յայտնեց և իր կողմէ Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալատեանի և Յօքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեանի յանձնեց, յանուն Ժողովոյ հիւանդանոց երթալ և որպիսութիւնը հարցնել։

2. Յարութիւն էֆ. Ալանեան յայտնեց թէ Որբանոցին չէնքին հնութիւնն և որբերու վիրամոտին առթիւ, որոնք հետզհետէ բազմանալու վրայ են, 500 ոսկւոյ հանգանակութեան մը պէտք կայ, և խնդրեց նոյն գումարին համար կարեւոր անօրինութիւնը։ Ժողովը յանձնեց նախագահ Պատր. Տեղապահ Ս. Հօր, Որբանոցին չէնքին նորոգութեան կարօտ վիճակը և ըլլալիք ծախուց քանակութիւնը ստուգել ճարտարապետական քննութեամբ և ապա Գարակէօղեան Արեւելեանոց – Որբանոցի Խնամակալութեան հետ բանակցութեամբ հայթայթել պէտք եղած գումարը (*)։

(*) Ծան. «Մանզու�»ի.—Սոյն 500 ոսկիի ծախքը բացարձակ ուելորդ չռայլութիւն մը պիտի ըլլայ, քանի որ Գարակէօղեան Որբանոցի չինութեան պիտի ձեռնարկի երկու տարի վերջը։ Արդեօք կ'արժէ՞ այս տարուան առժամանակեայ մէկ պէտքին համար 500 ոսկի ծախսել։ Կարելի չէ՞ արդեօք այս 500 ոսկիի ծախքը խնայել և այդ երկու տարուան համար Որբանոցի որքերը յարմար տեղ մը պատսպարել։

3. Բաբերդի Գաւառ. վարչութեան կողմէ գանգատագրեր ուղղուած էին մէկ քանի անձնաւորութեանց դէմ, թուելով անմեղ զանազան ոնպաստչաց արարքները։ Ժողովը ուշադրութեան առնելով թէ՝ գաւառ. վարչութեան և թէ զանազանները. կողմէ հասած գրութիւնները, որոշեց դադրեցնել նոյն անձերը ազգային գործերու մէջ մասնակցութեան իրաւունքէն։

4. Խարբերդի Առաջնորդ Տ. Խոսրով վրդ. Պէրիկեանի դէմ զանազան գանգատանաց գրեր ուղղուած և նոյն իսկ ինքն ալ Առաջնորդարանէն հեռացած ըլլալով, Ժողովը որոշեց Տ. Խոսրով վրդ.ը կոչել ի Պոլիս. իսկ Առաջնորդարանի գործերը ցնոր տնօրինութիւն վարելու համար, տեղւոյն Տ. Գարեգին քհ. Վարդանեանը առաջնորդական փոխանորդ կարգեց։

5. Ժողովը նկատողութեան առնելով Սամսոնի առաջնորդական խնդրոյն համար հասած գրերը և դիտելով որ արդէն Տ. Սահակ վրդ. Օտապտեան արտօնութիւն ստացած է Պոլիս գալու, անոր Պոլիս գալուն վերապահեց արժանաւոր տնօրինութիւնը։

6. Զանազան վիճակներէ առաջնորդական ընտրութեանց հրահանգ խնդրուած ըլլալով, Տեղապահ Սրբազանը հաղորդեց Ժողովին կրօն. Ժողովոյ կողմէ պատրաստուած առաջնորդական ընտրելեաց եռանուն ցանկերը։ Մշոյ համար Տ. Ներսէս վրդ. Խարախանեան, Տ. Ստեփան վրդ. Աղաղատեան և Տ. Եղնիկ վրդ. Գալատեան; Բաղէշի համար՝ Տ. Վահան վրդ. Յակոբեան, Գէորգ վրդ. Ասլանեան և Տ. Գէորգ վրդ. Իրքանոսեան։ Ամասիա-Մարզուանի համար Տ. Շահէ վրդ. Գասպարեան, Տ. Շաւարշ վրդ. Մխակեան և Տ. Արտաւազդ վրդ. Գալէնտերեան։ Շապին Գարահիսարի համար՝ Տ. Մերհուժան վրդ. Աշխարհունի, Տ. Յուսիկ վրդ. Էսմէրեան և Տ. Պսակ վրդ. Տ. Խորէնեան։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ընտրութեան համար Սինոդի հրաւիրագրերը՝ Բեռերսպուրկի Արտաքին գործոց Նախարարութեան քով կը մնան տակաւին, և Տաճկաստանի ու արտասահմանի հրաւիրագրերը՝ իրենց հասցէներուն ցարդ չի ղրկուելուն պատճառն այն է որ, Բեռերսպուրկի Նախարարաց Խորհուրդը կը պնդէ եղեր որ, կաթողիկոսացուն, պէտք է անպատճառ Ռուսերէն լեզուին տեղեակ ըլլայ, և հետևաբար ռուսատպատակ։

Այս խորհուրդին համամիտ չէ գրաւնուած միայն Արտաքին գործոց Նախարարը, և Կովկասի փոխարքայն՝ բողոքագիր մը տուեր է, Պալաժէնիայի օրինաց բռնաբարում ենթադրելով սոյն մտադրութիւնը։

ԲԱՀԱՆԱՑԻՑ ընդհանուր ժողովը հրաւիրուած է այս ուրբաթ օր ժամը 4ին նիստ գումարել մայր եկեղեցւոյ քահանայից խորհրդարանին մէջ, խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար եկեղեցական երեսփոխանութեան արժանաւոր ընտրելեաց նկատմամբ։ Նոյն ժողովը հաւաքաթղթարկութիւն մը պատրաստած է ներկայացնելու Համազասպ Ժողովին, որով բողոքելով Տ. Մուշեղ եպսկ.ի կարգ մը ծանօթ հրեղինական գործեանց համար, ինքը յուսս կոչում մը ընելը կը պահանջէ։

ԳԱՂԹԱԿԱՆ Հայերու մերկութիւնը ծածկելու համար Տեղապահ Սրբազան հօր կողմէ եղած հրաւէրին ամէնէն առաջ փութացած է արդեամբ պատասխանել Գատրգիւղի հասարակութիւնը։ Տեղւոյն Տ. Վարդան քահանայի նախաձեռնութեամբ և Թաղին երիտասարդներէն Պ. Յարութիւն Աղնաւորեանի ձեռքով մեծաքանակ հանդերձեղէն հաւաքուած և Պատրիարքարան յանձնուած է, ուր փոխանորդարանի հսկողութեան ներքեւ կը բաժնուի իւրաքանչիւր կարօտ գաղթականի պէտքին համաձայն։ Փափաքելի է որ ուրիշ թաղեցիներ ալ փութացնէին իրենց հին՝ այլ գործածելի հանդերձեղէնները ղրկել Պատրիարքարան, որպէս զի վերահաս ձմեռէն առաջ ծածկուէր գաղթականներու ցաւալի մերկութիւնը։

ՊԱՏՈՒՈՅ ԱՏԵԱՆ.—Պատրիարքարանէն պաշտօնապէս կը հրաւիրուին Վահրիճ Վ.ի դէմ ամբաստանութիւն կամ բողոք ունեցողները որ վաղը, ուրբաթ, ժամը 7ին Պատրիարքարան ներկայանան Պատուոյ Ատեանի դիւանին։ Պատուոյ Ատեանը այսօր կը դրաւի Անանիա Վ.ի խնդրոյն քննութեան տեղեկագրին պատրաստութեամբ։

ԳԱՐԱԿԷՕՂԵԱՆ ԿՏԱԿԻ և Ազգ. Հիւանդանոցի Խնամակալութիւնը հրաւիրուած է յառաջիկայ շաբաթ առաւ. ժամը 3ին գումարուիլ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Տեղապահ Ս. Հօր։

ՊԱԼԸՐԷՍԷՐԻ Առաջն. Տեղապահը Պատր. Տեղապահին գրած գրութեամբ մը, յայտարարելով թէ՝ (հին ռէժիմի օրով) տեղւոյն միութիւնը Մէհմէտ Այի պէյ, որ իր քսանամ արարքներով տեղւոյն Ժողովրդեան վախ ու սարսափ ազդած է, տեղւոյն իսլամ և քրիստոնեայ վարժարաններուն ի նպաստ նուագահանդէս մը սարքած և տոմսակներ ցրուած է Պալըքէսէր և գաւառակներուն մէջ և հայ հասարակութիւնն ալ սիրայօժար մասնակցած է իր նուիրատուութիւններովը, Ազգ. վարժարանն ալ նպաստաւորուելու յոյսով, ըստ որում նուագահանդէսի տոմսերուն վրայ «տեղւոյն կրթական գործին» ի նպաստ գրուած ըլլալէ զատ բերանացի ալ ապահովութիւններ տրուած է Հայ վարժարանին ալ բաժին մը հանելու. սակայն գիշերադարձ ի վերոյ գոյացած 400 ոսկիի հասոյթէն 40 ոսկիի բաժին մը Ցունաց վարժարանին բացը գոցելու համար վճարուած և մնացեալն ալ Իսլամ վարժարաններու յատկացուած և Հայ վարժարաններու համար բաժին մնացած չըլլալն յայտարարած և բան մը չէ վճարած։ Զարմանալի է որ Պալըքէսէրի Ցոյն հասարակութիւնը 200 տուէն կը բաղկանայ և մինչ հայութիւնը 500 տուէն և յունաց վարժարանին բացը 40 և հայ վարժարաններու բացը 250 ոսկի ըլլալով հանդերձ ոնէ բաժին մը չէ յատկացուած։ Հետեւաբար Առաջն. Տեղապահ հայրը նկատելով որ տեղւոյն հայ հասարակութեան հանդէպ միութիւնարքի պէյի կողմէ դիտաւորեալ անիրաւութիւններ եղած է, թէ հին ռէժիմի և թէ նոր ռէժիմի օրով, թախանձագին խնդրած է Տեղապահ Սրբազանէն, որպէս զի պատկանելի իշխանութեան մօտ դիմում ընելով նոյն նուագահանդէսէն գոյացած 400 ոսկիէն Հայոց վարժարանի բաժինը ևս ձեռք բերուի։

ԴԻՇԻՐԹԱՇԻ Մաքրուհեան վրժ.ի տուագ ուսուցչութիւնը և պատասխանատուութիւնը յանձնուեր է ծանօթ ուսուցիչ Յարութիւն էֆ. Մկրտիչեանի։

ՖԻՐԻԳԻՒՂԻ Երեսփ. ընտրութիւնները պիտի կատարուին այս կիրակի 31 Օգոստոս։ Անհատական ընտրող Ժողովի կողմէ պատրաստուած եռապատիկ ցանկը.—Տեարք Աղէքսանդր Փանոսեան, Եդուարդ Գրաակէօղեան, Լեւոն Նշատեան, Խաչիկ Թորոսանճեան, Տքթ. Կարապետ Մուրթիեան, Հրանդ Ասատուր, Մագուսու Նանկիլէեան, Մարկոս Նարթանեան, Յակոբ Պէտրի, Յովհաննէս Թ. Կիւլպէնկեան, Յովսէփ Եուսուֆեան, Սարգիս Գնաճեան։

ՆԵՐՍԷՍ Վ. ԽԱՊԱՑԵԱՆ կը խընդրէ Տ. Աբօթեան Վ.է որ Ազգ. Հիւանդանոց երթայ տեսնելու զինքը։

ՀԱՅ ՆՈՐ ԹԵՐԹԵՐ. — Մաղկի Տնօրէն Ռոքոս էֆ. Սագաեան Միութիւն անունով նոր պատկերազարդ օրաթերթ մը հրատարակելու արտօնութիւն ստացաւ։

ՍԿԻՒԹԱՐ, Արապզատեցի երիտասարդաց նախաձեռնութեամբ կազմուած «Աւարար» ակումբին յալորդական երկու երեկոյթներու միջոցին ի նպաստ գաղթականաց ներկաներէն գոյացած հասոյթը 120 զրշ. խմբագրութեանս յանձնուեցաւ Տեղապահ Հօր արուելու համար։ Կը խնդրուի ընկալագրով մը միւսով գումարը գանձել։

ՍԱՊԱՀԵՏՏԻՆ ԻՇԽԱՆԸ դիմաւորելու համար Մնի-Դարուլի Տեարք Գարեգին Գիւլանեան, Յակոբ, Հրանդ Մեչտուճեան, Միքայել, Արշակ Զուհաճեան և Մնթուան, Տիգրան Գոլանճեան եղբարց ձեռնարկութեամբ ի Նիպատ գաղթականներու վարձուած չոգենաւին հասոյթը 862½ զրշ. Տեղապահ Սրբազան հօր յանձնուեցաւ։

ԳՐԱՌ էֆնք թէ՝ Բաղէշի մէջ Մէհմէտ անուն աւազակապետ մը՝ Ս. Խաչ վանուց 30ի չափ ոչխարները յափշտակած և Վանայ կոթ գիւղը տարած է։ Պատրիարքական Տեղապահին ըրած դիմումին վրայ, ներքին գործոց նախարարը հեռագրով մեծաքանակ հանդերձեղէն հաւաքուած և Պատրիարքարան յանձնուած է, ուր փոխանորդարանի հսկողութեան ներքեւ կը բաժնուի իւրաքանչիւր կարօտ գաղթականի պէտքին համաձայն։ Փափաքելի է որ ուրիշ թաղեցիներ ալ փութացնէին իրենց հին՝ այլ գործածելի հանդերձեղէնները ղրկել Պատրիարքարան, որպէս զի վերահաս ձմեռէն առաջ ծածկուէր գաղթականներու ցաւալի մերկութիւնը։

ՊԱՏՈՒՈՅ ԱՏԵԱՆ.—Պատրիարքարանէն պաշտօնապէս կը հրաւիրուին Վահրիճ Վ.ի դէմ ամբաստանութիւն կամ բողոք ունեցողները որ վաղը, ուրբաթ, ժամը 7ին Պատրիարքարան ներկայանան Պատուոյ Ատեանի դիւանին։ Պատուոյ Ատեանը այսօր կը դրաւի Անանիա Վ.ի խնդրոյն քննութեան տեղեկագրին պատրաստութեամբ։

ԳԱՐԱԿԷՕՂԵԱՆ ԿՏԱԿԻ և Ազգ. Հիւանդանոցի Խնամակալութիւնը հրաւիրուած է յառաջիկայ շաբաթ առաւ. ժամը 3ին գումարուիլ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Տեղապահ Ս. Հօր։

ՊԱԼԸՐԷՍԷՐԻ Առաջն. Տեղապահը Պատր. Տեղապահին գրած գրութեամբ մը, յայտարարելով թէ՝ (հին ռէժիմի օրով) տեղւոյն միութիւնը Մէհմէտ Այի պէյ, որ իր քսանամ արարքներով տեղւոյն Ժողովրդեան վախ ու սարսափ ազդած է, տեղւոյն իսլամ և ազգեցութիւն ըրաւ Ժողովրդեան վրայ։ Թէև մասնակի, զրպարտու կողմէն և քաղաքական կողմէն Սահմանադրութեան գործադրման հանդէպ եր գան, բայց պաշտօնապէս դեռ բան մը եղած չունի. Ժողովրդեան մէջ ոչ յորդորներ և ոչ մերձեցումներ կան։ Հայերս դեռ չի կրցինք վայելել Սահմանադրութեան և Ազատութեան բարիքները։ Լրագրաց մէջ կարդացինք որ ներքին նահանգները բարեկարգիչ զօրք պիտի գայ, շատ ուրախ եղանք և եթէ այդպէս չըլլայ անկարելի է, շատ լաւ կրնայ ըլլալ եթէ բայեսեանցի Միացեալ Ցօմիթէի անդամներէն մէկ երկուքը գալ և իրենց ձեռամբ կարգ մը խնդիրներ կարգադրել, որոնք յոյժ ստիպողական են, ինչպէս երեսփոխական ընտրութիւն ևն. որոնք հին ռէժիմի դրութեամբ պիտի կատարուի, ըստ երեւոյթին։ Հայերս ալ շատ անարդել կը գտնուինք և երբէք փոքր մը չենք ըներ մերձեցման և հանդէսներ սարքելու, քանի որ անգլուխ ենք, հովիւ չունինք։ Առաջնորդարանի անկերպարան վիճակը կը շարունակուի, ոչ կրօնական և ոչ Քաղաքական ժողով կայ, միմիայն աղքատախնամ մարմին մը կայ որ, այն ալ լոկ աղքատաց նըպաստ բաշխելու գործին կը նայի։ Տեղապահ մը ընդ փոյթ զրկել շատ անհրաժեշտ է, ինչ որ Պատրիարքարանը կը յետաձգէ մեր քանիցս դիմելուն հակառակ։ Մեծայոյս ենք որ այս առթիւ պիտի չուշացնեն Տեղապահ մը ղրկելը որ շատ կարեւոր է։ Դարոց չունինք, կրթական գործը բոլորովին երեսի վրայ ձգուած է, տեղական երբէք միջոց մը, յոյս մը չկայ, գէթ նախակրթարանի մը բացման համար, քանի որ անտեսական տագնապը և սղութիւնը ժողովուրդը բոլորովին յուսահատեցուցեր է և ան մի միայն իր օրական ապրուստին վրայ կը խորհի։ Լրագրաց մէջ ուրախութեամբ կարդացինք Միացեալի համար նուիրատուութիւններ և վերաբացման մեծ յոյսեր, կը խնդրենք ի դիմաց Պիթլիսցիներուն որ աղքատիկ ուսանողաց պաշտպան կանգնիք, Պիթլիսի կեդրոնը դպրոց մը բանալ ապրու, որ անհունս երախտապարտ պիտի կացուցնէ Պիթլիսի նոր ծերունիը։

ՍՍԱՑԱՆՑ ծանօթ Ռուսական զինուորական գործիչ Տիար Գրիգոր Նիկոդոսեանի Կրթութիւններ և Նամակներ գրքին Ա. հատորը. որ կը խօսի Ռուսահայոց կրթական և հանրային վիճակին վրայ։ Գինն է 60 կոպէկ։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Աղքատախնամ ընկերութեան հիմնադիր ժողովոյ անդամները և քուէարկելու իրաւունք ունեցող և որոշեալ բաժնեգինը վճարելու յօժարող Սամաթիոյ, Նաալը-Գաբալի, և Եէնի Մահալլէի թաղեցիք կը հրաւիրուին յառաջիկայ Կիրակի 31 Օգոստոս, ժամը Էին (Ը. Թ.), ներկայ գլխաւորիլ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ հիւրասրահը, ըստ Սահմանադրութեան ձեռնարկելու հիմնադրաց ժողովոյ վերակազմութեան և Տնօրէն Խորհրդոյ նորոգ ընտրութիւնը։ (ԿՆԻ)

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Հանգուցեալ Գէորգ էֆֆէնտի Յովակիմեանի յաղարկառորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետևեալ նուիրատուութիւններն եղած են Այրի Տիկին Ռէժին Արեւեան և զատակունք 108 զրշ., Նասիպ էֆ. Գարագաշ 108։

ՍԿԻՒԹԱՐԻ ԸՆԹԵՐՑԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ այժմեան անդամներէն՝ ինչպէս նաև անցեալ որոնք կը փափաքին անդամակցիլ կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ այս կիրակի, 31 Օգոստոս, առաւօտեան ժամը 8ին Զին, Ս. Խաչ վարժարանի սրահը, վիճաբանելու համար Տնօրէն խորհուրդին պատրաստած ծրագրին վրայ։

ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ, «Վառօդ», Կեսարիա.— Եթէ կ'ուզէք որ հրատարակուի ձեր իսկական տեղագրութեամբ, պատրաստ ենք։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՄԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀԱՅԱՊԵՆԻՔ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈՂ

ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆԻ

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Պարագաներէ հարկադրուելով՝ պարտանքին կը համարիմ ծանուցանել Թուրքիա վերադառնալ փափաքող սիրելի ազգակիցներուս, ի սէր իրենց օգտին, թէ Մարսիլիայէն դէպի Կ. Պոլիս կամ այլուր ձրի տեղափոխուելու և կամ որ և է օգնութիւն գտնելու մասին բնաւ յոյս չդնեն այս տեղի փոքրաթիւ ազգայնոց վրայ։

20-25 ընտանիքներէ բաղկացող տեղւոյս հայ գաղութը, որու մեծ մասին գրութիւնը գոնացուցիչ լինելէ հեռի է, կարօտ ճամբորդներու օգնութիւն ընծայելու բոլորովին անկարող կը գտնուի, հազիւ հասնելով տեղական ազգային ծախքերու։ Իսկ Օսմ. Հիւպատոսը ազգաներուն ձրի կամ կէս գնով անցագիր տալէ անդին արտօնութիւն չունենալ

կունք երևակայել թէ ի՛նչ դժբախտութիւններ կ'սպառնան պարարել այնպիսիները, որոնք Մարսիլիայի մէջ օգնութիւն գտնելու յուսով ճամբայ կելնեն։

Թուականէս 15 օր առաջ, երբար ատենէ ի վեր հոս սպասող 40ի չափ աղքատ ազգայիններ Օսմ. Հիւպատոսին դիմելով օգնութիւն խնդրեցին, և սորա հեռագիր հեռագրի վրայ ուսիպղական դիմումներուն ի պատասխան միայն այս անգամի համար Բ. դռնէն արտօնութիւն տրուեցաւ, զանոնք մինչև Կ. Պոլիս ձրի զրկելու։ Սակայն անմիջապէս յետոյ դադրեցաւ այս նպաստը, այնպէս որ այնուհետև հանող և կամ արդէն Մարսիլիոյ շրջանակնը գրանուելով սոյն օգնութենէ զրկուած, ամէնը տասնի չափ աղքատ ազգայիններ, ներկայիս մէջ ամենաթշուառ վիճակի մը մատնուած կը մնան, բոլորովին չուարած, մերկ և անօթի,

Կը սարդարիմ ուեւցնելու Նաև թէ, այսպիսի կարօտեալներու օգնութեան հասնելու նպատակով յանձնաժողով կամ ընկերութիւն կազմելու մասին երկար ատենէ ի վեր ի գործ դրած ջանքերս և փորձերս ի դերեւ կ'ելնեն ա՛ս գլխաւոր պատճառով թէ՝ տեղական հանդամանքէ դուրս եղող և մեծածախս մասակարարութիւն պահանջող այսպիսի ձեռնարկի մը համար Նպաստի աղբիւրներ կը պակսին։

Ուստի, եթէ գտնուին այնպիսի բարերարներ, որոնք իրենց անհատական նուիրատուութեամբ և կամ հաւաքական օժանդակութեամբ յանձն առնեն օգնութիւն հասցնել, Մարսիլիայի վրայով հայրենի երդի վերադառնալ փափագող աղքատ ազգայիներուն, բարոյական ամէն կերպ ծառայութիւնս կը տրամադրեմ իրենց հրամանին, պայմանով որ, դրամական ամէն գործառնութիւն յատուկ յանձնախումբի մը ձեռամբ կատարուի, Ազգ. Պատրիարքարանի և կամ տեղւոյս պատ. Հոգաբարձութեան «Քննդրոլին» ներքև։— Հետևաբար այսպիսի բարեգործ յանձնառութիւններու ուեւիսը եթէ ընդունիմ, անյապաղ նորէն պիտի ծանուցանեմ։ Բայց մինչև որ այսպիսի նպաստամատոյց կարգադրութիւն մը չծանուցուի, կրկին յորդոր կը կարդամ մեր բազմատանջ սիրելի եղբայրներուն, որպէս զի պարապ յոյսերով Մարսիլիա դիմելով՝ իրենց թշուառութիւնը չբազմապատկեն։

Առաջ, սեպտեմբեր այն սխուր օրերուն հետևանքով, երբ մեր հալածական եղբայրներ Թուրքիայէն փախուստ կուտային, օտար քաղաքակիրթ ազգերու մէջ բարեսիրական ընկերութիւններ կազմուելով, օգնութիւններ կը փութացուէին իրենց։ Ներկայ պայմաններու մէջ, դժբախտաբար, այսպիսի յոյսի տեղ բնա՛ւ չկայ։

Ի վերջոյ, կը համարձակիմ խնդրել պատ. խմբագրութիւններէ, որպէս զի վերադարձող կարօտ ազգայնոց օգնութեան սոյն կենսական խնդիրը իրենց մասնաւոր և լուրջ ուշադրութեան առարկայ ընելով, հաճին իրենց օգտամատոյց տեսութիւնները պարզել այս մասին, ինչ որ անմիջական վերաբերութիւնն և շահեկանութիւն ունի մեր Թուրքիացի ազգակիցներուն ներկայ և ապագայ կացութեան տեսակէտով։

Մշտապատրաստ ծառայ

ՅՈՎՀԱՆ Ա. ՌՀ. ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ

Մարսէյլ—Մասուռ. Հայոց

1908 Օգոստոս 21

ՀԱՅ ՀՌՈՎՄԷԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՐԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հայ հռովմէականաց Երեսփ. ժողովոյ ընտրութեան համար, նախապէս ժողովրդեան կողմէ ընտրուած 16 հոգիէ բաղկացեալ յանձնախումբը Սապպաղեան Պատրիարքի բռնակալութեան տակ անկարող վիճակի մը մատնուած ըլլալով, ժողովրդեան մէջէն քանի մը կղերապէտ և բաղդախնդիր անհատներ, քուէտոմսեր գրպանին դնելով՝ կողմնակիցներ կը ժողվեն և երբեմն ալ քանի մը քահանաներ իրենց մասնակից ընելով տուն տուն զրկելով ստորագրութիւններ ժողվել կուտան երեսփոխանական անդամոց ընտրութեան համար, զի մատնելով ժողովրդեան շահերը։ Ուրեմն այս անպատեհութեանց առաջքը առնելու և հասարակութեան շահերը պաշտպանելու համար, ժողովրդեան ուշադրութիւնը հրաւիրելու և ընտրութեան դիրութիւն մը ընծայելու համար, ինծի նուիրական պարտք համարեցի ձեր պատուական լրագրին միջոցաւ հետևեալ ընտրելեաց ցանկը հրատարակել, իբր լաւագոյն ընտրելիներ։

1. Հ. Եղիա Ծ. Վ. Քիւճեան, 2. Հ. Յուսիկ Ծ. Վ. Մէհրապեան, 3. Հ. Հմայեակ Վ. Նարկիլէճեան, 4. Հ. Սահակ Վ. Տէր Մովսէսեան, 5. Հ. Ռաֆայէլ Վ. Էքմէքճեան, 6. Հ. Եսայի Վ. Տայեցի, 7. Մեսրոպ Վ. Սահակեան, 8. Հ. Բարսեղ Ծ. Վ. Զատոյեան, 9. Հ. Մատթէոս Ծ. Վ. Գաբակէօզեան, 10. Անտոն Ազնաւոր, 11. Արամ Կէօչէօղլու, 12. Ռուբէն Պիլէզիկի, 13. Գօզմի Քէրիմ, 14. Յովհաննէս փաչա Սագըզ, 15. Արտաշէս Հիւրմիւզ, 16. Յովհաննէս Ինֆիճեան, 17. Յովհաննէս Արբահամեան, 18. Շաւեան Ստեփան, 19. Երուանդ Նուրիճան, 20. Յովհաննէս Խորասանճեան, 21. Յարութիւն Մանուէլեան, 22. Վիչէն Գասապեան (դեղավաճառ), 23. Անտոն Ալիք, 24. Յովհաննէս պէյ Ալիքսանեան, 25. Վիչէն Մուրատեան, 26. Մինրան Մարաշլեան, 27. Գրիգոր Հաճիպաբ, 28. Յակոբ Գաֆաֆեան, 29. Վիչէն Գրլճը, 30. Յովհաննէս Սավաեան, 31. Գրիգոր Սինապեան (փաստաբան), 32. Զարեհ Շիլմանեան, 33. Գարեգին Ոսկեան, 34. Պօղոս Հարօնեան (ֆէսճի), 35. Ժօզէֆ Ազարեան, 36. Օհան Փիլիպպոսեան, 37. Օննիկ Մուրատեան, 38. Անտոն Զալրեան, 39. Գրիգոր Արշակեան, 40. Ալիքսան Քիւլիքեան, 41. Լեւոն Կիւրեղեան, 42. Անտոն Ազիզեան, 43. Յակոբ Առաքելեան։

ՀԱՅ ՀՌՈՎՄԷԱԿԱՆ ՄԸ
Օ. Վ. Փ.

ՄԻԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

Ա. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

Միացեալ ընկերութեանց վերակազմութեանը համար սահմանեալ 500 բաժանորդի թիւը լրացած և անցած իսկ ըլլալով՝ որոշուած է ընդհ. ժողովը գումարել առաջիկայ Սեպտ. 3/16 Դ. օր ժամը ճիշդ 4ին (Լ. Թ.) Բերայի արհեստանոցի սրահին մէջ, ԸՆՏՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄՆԱՑՈՒՆ ՏՆՕՐԷՆ ԺՈՂՈՎԸ։ Կը հրաւիրուին թէ արդէն գրուած բաժանորդները և թէ բաժանորդագրուիլ փափաքող ամէն ազգային անհատ՝ առանց դաւանական խտրութեան ներկայ ըլլալ սոյն ժողովին։ Զանցառութեանց կամ մոռացմանց ակամայ տեղի չտրուելու համար ոչ մէկու մասնաւոր հրաւիրագիր զրկուած է, այլ ներկայս իբր այն պէսք է նկատել։ Ամէն կարգի ազգայիններու կրթասիրական զգացմանց կոչում կ'ըլլայ մեծ թուով պատասխանելու ներկայ հրաւէրին՝ միացեալ ընկերութեանց վերակազմութեան նման կենսական գործի մը առաջացմանը հարկ եղած ազդու մղումը տալու համար։ (ԿՆԻՓ)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Օգ. Ղին մասնաւոր յայտարարութեամբ ծանուցած էի թէ ո և է յանցանքով դատապարտուած չեմ։ Իրաւ է թէ ամբաստանուած էի Իզմիր, բայց հոս, Կ. Պոլիս, եղեռնադատ ատեանին առջև տարուելով, բոլորովին անպարտ և անմեղ արձակուեցայ։ Յայտարարած ի՛ր որ անպարտութեան վճռագիրը պատրաստ ունիմ և կրնամ ցոյց տալ ի հարկի, բայց դժբախտաբար կորսնցուցած ըլլալով զայն, դիմեցի զիս անպարտ արձակող վերոյիշեալ դատարանին, նոյն վճռագրին մէկ նոր պատճէնը ձեռք բերելու։

Ներկայիս կը յայտարարեմ թէ 1300 Նապան 29 թուականի նոյն վճռագիրը կրկին ստացած եմ, և եթէ գտնուին տակաւին տարակուսողներ, կրնան անձամբ դիմել նուաստիս և տեսնել նոյն վաւերացեալ վճռագիրը։

ԹՈՎՄԱՃԱՆ Կ. ՊՕՏՈՒՌԵԱՆ
(Նիկոմիդիացի)

1908 Օգս. 27 Կ. Պոլիս

ՐԱՖՖԻԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Հայ Յեղափոխական ազգուգական վիպասանին Բաֆֆիի գործերը, որոնք սերունդներ խանդավառած են, դարձեալ օրուան գիրքերը կ'ըլլան՝ ձեռք բերուած այս ազատութեան շնորհիւ։ Նոր սերունդին մեծ մասին անծանօթ է Բաֆֆիի եթէ ոչ անունը գէթ գրականութիւնը։ Հայ մեծ վիպասանին գործերը քանի մը ապագրութիւններու արժանացած են, և վերջին հրատարակիչն է իր այրին՝ Տիկին Աննա Բաֆֆի։ Բաֆֆիի նշանաւոր խեցը և չալալեքիցը ամփոփուած են մէկ հատորի մէջ, իսկ Խամայի մելեոմբիւնները, Ղարաբաղի ասզագեոր ԱԳՈՅՆԻՆ Ղարաբաղին ալ ուրիշ հատորի մը մէջ։ Ասոնք 700 էջնոց մեծադիր հատորներ են և իրենց գինն է 2 ական ռուբլի։ Դիմել հետևեալ հասցէին։

Mme. Raffi
32, Richmond Gardens, Shepherd
«S. B.» sh London W.

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Հայ նահատակներու չիրիմին ինը-պատ Խաչատուրեան էֆ.ի կողմէ. արքելիք ցերեկոյթը յետաձգուած է յաջորդ կիրակի, 7 Սեպտ., հանդէսին չգեղութեան համար տրուած պատրաստութիւններու պահանջումով։

ԾԱՂԻԿ

ԿԱՄ

ԿԱՎՈՒՕՇ

Առանց Կաւուօշի և Ծաղիկի կեանքը անհանդուրժելի է։ Ուրեմն փութացէք գնել այսօր Ծաղիկ եւ վաղը Կաւուօշ։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

VI

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՏԱՐԳՏԻՐԸ

ԱՏԵՆԱԽՕՍ Ռ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Տեղի կ'ունենայ Մաքրիգիւղ դիշերուան ժամը 9ին (Լ. Ե.) Տատեան վարժարանի մէջ, Ուրբաթ օր, 29 Օգոստոս։

Մուտքը ազատ է։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՏԵՂԱԿԱՆ ԿՕՄԻՏԷ

Կ. Պոլիս 27 Օգոստոս 1908

ՆԵՐՔԻՆ

ՍԻԼՎԻՈ ՐԻԶԻԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ

ՄԵՐ ԴԻՄՈՒՄԸ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Բերայի մէջ առջի իրիկուն ձերբակալուեցաւ Սիլվիո Ռիչի, կամ Քէօսէ Արիսթիտ, կամ Քոչօ, կամ Ալֆոնս Վոկան և կամ Վասան անունները կրող անձը, որուն բուն իսկ անունն է Քրիս։ Ցայսմիկ է թէ այդ անձը մէկն է երեք տարի առաջ Եըլտըզի պալատան շրջակայքը բումբի դէպքին հեղինակներէն։ Վերոգրեալ անձը, առջի օր Ոստիկանութեան Դուռը տարուելով հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ, վասն զի, կ'ըսէ Սապահ, եթէ անարշիւդ է, պատշաճ չէ երկրին մէջ վար դնել։ Առջի իրիկուն կատարուած հարցաքննութեան պահուն Սիլվիո Ռիչի յայտարարեր է.— «Քոմիտէն ինձ առաջարկեց որ Եըլտըզի շրջակայքը պոմպա արձակեմ. ես ալ ընդունեցի և այնպէս ըրի։» Ասոր վրայ ոստիկանութեան նախարարութիւնը խնդիրը տեղեկագրեց դատական նախարարութեան, խնդրելով որ հարցաքննիչ դատաւոր մը զրկուի։ Իզաամ ալ կ'ըսէ թէ ոստիկանութեան նախարարութիւնը այդ մասին հրահանգ խնդրած է Մեծ-Եպարգոսէն։

Երէկ առտու բազմաթիւ ազգայիններ խմբագրութեանս դիմելով, այս անակնկալ ձերբակալման համար տեղեկութիւններ խնդրեցին։ Խմբագրութիւնս մէկ կողմէն անոնց հետաքրքրութիւնը գոհացնելու և միւս կողմէն խնդիրը ստուգելու համար թերթիս ներկայացուցիչը զրկեց Ոստիկանութեան նախարարին մօտ, որուն յանձնարարութեամբ, ոստիկանական ժողովին նախագահը հետեւեալ բացատրութիւնը տուած է։

«Մանզումէ»ի ներկայացուցիչը.— Տէ՛ր ն փաշան, Սիլվիո Ռիչի ձերբակալման պատճառը դիտնալու համար, բազմաթիւ անձեր Խմբագրութեանս դիմած են, ուստի հաճեցէք պատասխանել թէ Սիլվիո Ռիչի ինչո՞ւ ձերբակալուեցաւ։

Նախագահը.— Ինչպէս գիտէք, յիշեալ Սիլվիո Ռիչի, որ ուրիշ մէկ քանի անուններ ալ կը կրէ, 905 Յուլիս 8ի Եըլտըզի ծանօթ դէպքին հեղինակներէն ըլլալով, 50ի մօտիկ անձանց սպանութեան պատճառ եղած է. այս պատճառաւ ինք հետաքրքրական դէմք մը դարձած և բոլորին ուշադրութիւնը գրաւած ըլլալով, ասդին անդին իր շարժը համախմբումներ տեղի կ'ունենան և կրնայ ըլլալ որ այդ համախմբումները անախորժ հետևանք մը ունենան, անոր համար հարկ դատուեցաւ զինքը առանձնացնել։

Ներկայացուցիչը.— Կառավարութիւնը ինչ կը խորհի ընել այդ անձին նկատմամբ, քանի որ, ամէն քաղաքական յանցաւորներու ընդհանուր ներման արժանացած են։

Նախագահը.— Այո՛, ընդհանուր քաղաքական յանցաւորներու շնորհուած ներումէն Սիլվիո Ռիչի ալ անբաժին չէ։ Բայց որովհետև Վարչութիւնը իրաւունք ունի այս կերպ դատարկապորտ անիշխանականները (անարշիւդ) երկրին մէջ չի պահելու և զանոնք ըստ օրինի արտաքսելու, հետեւաբար անոր ալ մեր երկրէն հեռացուցիչը, օրէնքին տրամադրութենէն է։

Ներկայացուցիչը.— Բայց Եւրոպայի մէջ, ինչպէս գիտէք, անիշխանական մը երկրէն չեն արտաքսեր, որչափ ատեն անիկայ ոճիր մը չէ գործած։

Նախագահը.— Այո՛, մեր երկրին մէջ ալ այդպէս է։ Օսմանեան հպատակ անիշխանական մը եթէ իրապէս ո և է եղեռնական արարքի մէջ չէ գտնուած, անոր մասին օրինական գործողութիւն չի կատարուիր. բայց այս Սիլվիոն օտարազգատակ ըլլալուն համար օսմ. երկրին մէջ գտնուիլը ներելի չէ, հետևապէս պիտի արտաքսուի։

×

ՍԻԼՎԻՈ ՐԻԶԻԻ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

Սիլվիո Ռիչիի ձերբակալումը, ընդհանուր ուշադրութիւն գրաւեց մայրաքաղաքիս Հայ և Թուրք գլխաւորներու կողմէն։ Մանզումէի ներկայացուցիչը ոստիկանութեան նախարարութեան մօտ իր դիմումին արդիւնքը հետևեալն է արդէն վերին տեղերուն մէջ։

Երէկ իրիկուն ժամը կէսին պատենները յատկապէս խմբագրատունս այցելեցին «Սէլամէթը Ռումուիլի»ի օսմ. գլխաւոր անդամներէն՝ Ֆուատ Շիւքրի, զինուորական Տէթ. Հիւսէյին Հիւսնի, Սէլահէտտին և Հաթիզ պէյերը, որոնք իրենց կարգին, երէկ ոստիկանութեան նախարարին դիմելով, յանուն իրենց Գլխաւին ուղղեցին գիտնալ այս յանկարծական ձերբակալման պատճառը, յայտարարելով միանգամայն թէ քօմիթէներով, ոստիկաններով կատարուած այս բուռն դէպքը օրս այցելում պատճառած է ժողովրդային ամէն դասակարգերու մէջ և կրնայ ծնունդ տալ ամէն տեսակ յոռի մեկնութեանց։

Նախարարը յիշեալ պէյերուն բացատրեց իրողութիւնը, ի՛նչ կերպով որ անկէ առաջ բացատրած էր Մանզումէի ներկայացուցիչին, աւելցնելով միանգամայն թէ Վարչական Քեամիլ փաշայէն հրահանգի կը սպասէ այս մասին, և կը յուսայ որ եղբը նպաստաւոր պիտի ըլլայ։

Եւ արդարև Վարչական կողմէ Սիլվիո Ռիչիի ազատ արձակման հրամանը գալուն վրայ, նախարարը իսկոյն արձակեց Ռիչին, ուրիշ անունով Քրիսը, և «Սէլամէթը Ռումուիլի»ի Գլխաւին փութաց հաղորդել այս կարգադրութիւնը, որուն լուրը առնելուն պէս յիշեալ պէյերը խմբագրատունս եկան և խնդրեցին որ յամանրամասնօրէն հաղորդենք այս պարագան, ո՛և է գայթակղութեան առաջք առնելու համար։

ՀԱԳԴԸ ՊԷՏԻ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄԸ.—

Ներքին գործոց և կրթական նախարար Հագդը պէյ երբ նախընթաց օր կրթական պաշտօնարանը կը մտնէր, կարգ մը ճամբուած պաշտօնեաներու կողմէ սուլումներով, աղմկալից ժխորով և հեգնութիւններով ընդունուեցաւ։ Ասոր վրայ նախարարը անմիջապէս հրաժարական տուաւ, բայց չընդունուեցաւ։

ՍԱՂԱՀԵՏՏԻՆ ԻՇԽԱՆ այցելեց նաև Հայ Հռոմէականաց Կ. Պատրիարքին։

ՌԱԶՄԱՓՈՐԶ. — Երէկ գարձեալ ռազմափորձ կատարուեցաւ Քեազըտհանէ, առաջնորդութեամբ Բէրթէվ, Տիթֆուրթ և Մուխթար փաշաներու։

ԹՈՒՐՔ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԲՕՄԻԹԷՆ.—Ալեքսանդրիոյ մէջ գրուած զինուորական 800 փախստականներ ևս հայրենիք վերադարձնելու համար Բօմիթէն 600 ոսկի զրկեց։

ՃԱՄԲՈՒԱԾ ՊԱՇՏՕՆԱՆԵՐԸ.— Ասոնց ամենուն կողմէ Մեծ-Եպարգոսին խորհրդական Զիա պէյ անձամբ ներքին գործոց նախարարին գանգատագիր մը մը մատոյց։ Զիա Պէյ տեղեկագիր մըն ալ պիտի տայ այս մասին Նախարարաց Խորհուրդին։

ԹՕՂՍԹՈՑ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ԱՐԳԵԼՔԸ։— Պաշտօնական արգելքին հակառակ, Բեթերպուրկ քաղաքը Թօղսթոն պիտի չնորհաւորէ անոր ծննդեան սարեդարձին օրը։

ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ ԵՒ ՑՈՑՆԵՐԸ.— Սեպանիկէ հետևեալ մասնաւոր հեռագիրը եկած է Սեպտ. 8 Թուով.— Մանասթիրի Վիլայէթին մէջ Քրուչէվոյի մօտ պուլկար Վայվոտա Բալո չորս Բօմիթէճիներու հետ մէկտեղ զօրքերէն սպաննուեցաւ իր ընդդիմութեան պատճառաւ։

Վճռաբեկ ատենի անդամ Ստեփան էֆ. դատարանին յայտարարած է թէ կիրակի օրերը հանգիստի օր ըլլալուն, չպիտի կրնայ կիրակի օրերը դատարան երթալ։

«ՄԻԼԼԻ ԱՇԻՐԷԹԻ ՊԵՏ Իպրահիմ փաշա ո՛չ թէ միայն իր հրամանին տակ գտնուող 800 զինուորով փախուստ տուած է, այլ իրեն դէմ զրկուող զինուորներուն ալ դիմադրելով իր ապատմութիւնը կրկնապատկած ըլլալուն, տեղի ունեցած ընդհարումին մէջ շատ մը զինուորներ մեռած և վիրաւորուած են։ Կառավարութիւնը որոշելով հանդերձ զինքը ատիճանազուրկ ընել, ամենախիստ հրամաններ տուաւ որպէս զի ժամ առաջ այդ վատ արարածը ձերբակալուի, և արժանի պատիժը գտնէ։

Եւնի կազէքա հետեւեալ հեռագիրը ստացած է այս խնդրոյն մասին։

Դամասկոս, 24 Օգս.— «Միլի աշիրէթի» պետ Իպրահիմ փաշայի մարդոց և զինուորներուն մինչև Թէլլուամեր կոչուած անցքին մէջ երեք ժամ տեղի ունեցած ընդհարումի պահուն, տղան և իր արքանեակներէն քսան հոգի մեռան, և օսմ. զինուորներէն ալ հինգ հոգի, նահատակ եղան։ Զրոյց կը շրջի թէ յիշեալ աւազակապետը Վիրան Շէհիր հասնելով հոն յաջողեր է 2-3000ի չափ եւս արքանեակներ գտնել, բայց այս մասին ցարդ ո և է ստոյգ տեղեկութիւն առնուած չէ։ Ամէն պարագայի մէջ զինուորական լուրջ միջոցներու ձեռնարկելով իրեն դէմ կարող ոստայ մը և չաս մը զինուոր զրկուելու է։

*** Իպրահիմ փաշան հալածող զօրախումբին հրամանատար Պէտրխան պէյէն պաշտօնապէս առնուած տեղեկագրի մը նայելով, Իպրահիմ փաշա, Եփրատի վրայ դէպի Թէլը Ամէտ փախեր և հալածուեր է։ Գիւղերու զօրախումբերը ճամբայ ելեր են նոյն կիրճը Եփրատի վրայ՝ Ճէզիրէի կողմէն բռնելու համար։ Այնթապ գտնուող հետեւակներու գումարտակի մը և Զօրի հեծելազօրքերէն մէկ մասին հրաման արուեցաւ որոշուած տեղը փութալ, որպէս զի Իպրահիմ փաշա երբ կարենայ Եփրատը անցնիլ, անոր նահանջի գիծը կտրուի։ Տիարպէքիրէն կը գրեն թէ երկու հեծելախումբեր Վիրանշէհիր ժամաներ են և հետեւակներու վաշտ մըն ալ Մարտինէն ճամբայ ելեր է։ Իպրահիմ փաշայի ոյժը 600 հոգիի չափ կը հաշուուի, նաեւ հիմա կարեւոր ընդհարում մը չկատարելու պատճառը այն է թէ կ'ուզէ Դամասկոսէն իրմէ առաջ ճամբայ ելած իր որդւոյն և միւս որդիներուն միանալ և ժամ առաջ կացութիւնը ուսումնասիրել և յետոյ յարձակում կատարել։

—Պատերազմական նախարարութիւնը հրամայեց զէնքի տակ կոչել Տիարպէքիրի, Մարտինի, Միտիաթի և Սուրուճի բէտիֆներու վաշտերը՝ Իպրահիմ փաշան ձերբակալելու համար։

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՑԻԼԻՆ բաժնետէրերու ընդհանուր ժողովին կողմէ կազմուած Վարչական Խորհուրդը առջի օր գումարուելով որոշեց նաւապետներու, մեքենավարներու, նաւամատոյցներու պաշտօնեաներու մասին են. բարենորոգումներ ի գործ դնել։ Ստիպողականութիւն ունեցող կարգ մը ծրագիրներ նկատողութեան առաւ. նաև խորհրդակցութիւններ կատարեց առանձնարանու գիները զեղչելու մասին՝ բաժնետէրերու շահերը պաշտպանելու պայմանով, սակայն աւելորդ է ըսել թէ առանց մէկ քանի օրէն չեն կրնար իրականանալ։ Վարչական Խորհուրդը ամէն ջանք պիտի ընէ Շիրքէթի Խայրիէն աւելի յառաջացնալ ու զարգացեալ վիճակի մը վերածելու համար։ Գոհութեամբ պիտի ընդունի ուղղակի կամ լրագիրներու միջոցաւ ըլլալիք բանաւոր դիտողութիւնները. նաև նկատողութեան պիտի առնէ ուղեւորներու կողմէ ըլլալիք առաջարկութիւնները և դիմումները, որոնց մասին կարելութեան սահմանին մէջ հարկ եղածը ի գործ պիտի դնէ։ Ամէն միջոց ձեռք պիտի առնէ ուղեւորներուն հանգստութեանը և երթևեկութեանց դիւրութեանը մասին։

ՇԱՏԿԱԳԻՐ ՀԱՂՈՐԴԱԳՈՒԹԻՒՆ.— Սահմանադրութեան Օրէնքին հաչակումէն եռաք, Բ. Դուռը ծանուցած էր ամէն կողմ թէ այսուհետև հաղորդակցութիւնները պէտք է ուղղակի Բ. դրան հետ կատարուին, և ոչ թէ պալատան հետ։ Բայց Թէհրանի Օտ. դեսպանատունը այս հրամանը չստացած, երկու ծ ծլագիր հեռագիր քաշած էր Պալատ, բայց Կայսրը դեռ այն ատեն ծածկագրութեան բանալիները առնելով յատուկ մնտուկի մը մէջ պահել տուած ըլլալուն համար, յիշեալ երկու հեռագիրները ո՛չ լուծուեցան, և ո՛չ ալ ատոնց պատասխանուեցաւ։ Ահա իրաց այս վիճակին մէջ, կը գրէ Թանին, Թղթատարական և Հեռագրական Վարչութիւնը ներքին գործոց Նախարարութեան դիմելով հրահանգ խնդրեց, բայց, յիշեալ Նախարարութիւնն ալ որոշ պատասխան մը տալէ խոյս տուաւ։ Այսպէս, կը տեսնուի որ կայս. Պալատը այս խնդրոյն մէջ ո և է գործակցութիւն չունի, որովհետև կայս. Պալատը յարգելով Սահմանադրութեան Օրէնքը, հրամայած է որ Թղթակցութիւնները այսուհետև Բ. Դրան հետ տեղի ունենան։ Այս հրամանէն վերջ յիրաւի Թղթակցութիւնները դադրած են Պալատան հետ։ Բայց ներքին գործոց Նախարարութիւնը դեռ կը վարանի, կը քաշուի, կը վախնայ. եթէ Կայս. Պալատէն ճնշում տեսնէ արդեօք ի՞նչ պիտի ընէ, ըսել է որ բնաւ չպիտի պաշտպանէ Սահմանադրական դրութիւնը. այսպէ՞ս պիտի ըլլար։

ՍՐԲՈՒԱԾ ԴՐԱՄՆԵՐԸ.— Նախարարաց Խորհուրդը ընդունեց Ելմտական Նախարարութեան կողմէ եղած առաջարկութիւնները՝ սրբուած դրամներու մասին։ Որոնք են.— ուրուած դրամները պէտք է բոլորովին վերցնել հրապարակէն, այդ առթիւ պէտք է նկատողութեան առնել ոսկիի և արծաթի տարբերութիւնը. իսկ ուրուած դրամներուն տրամը 96 փարայի հաշուով դնելու գործողութեան չարունակութիւնը պատճառ պիտի ըլլայ բողոքներու աւելնալուն։ Ուստի պէտք է որ և է նշանէ զուրկ ուրուած դրամներու չբաշխարերութիւնը արգիլել, իսկ դրամ ըլլալնին հաստատող նշան մը ունեցողներու չբաշխարերութիւնը արտօնել և պետական արկղերուն կողմէ առժամաբար ընդունիլ։

ԱՏԱԼԻՈՑ ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ մասին բժշկական քննութիւն պիտի կատարուի։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍԸ, Բ. օր խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Սուլթանին հետ։ Քէմալ փաշա առջի օր ալ Կայս. Պալատ գնաց։

ՅՈՒ ՏԷՐ ԿՈԼՑ ԶՕՐԱՎԱՐԸ երեք հարիւր մաքզ զրկեր է Պոլսոյ մեծ հրդեհէն վնասուածներուն համար։

ԾՈՎԱՑԻՆ ՆԱԽՈՐԴ նախաբար Հասան Բանմի փաշա ալ երէկ իրիկուն արձակուեցաւ։

Դ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ ՆԱԽՈՐԴ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ տխրահռչակ Զէքի փաշա, երէկ Կ. Պոլիս բերուեցաւ ժանտաւոր պաշտօնեայի մը հետ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ.—Պատերազմական նախարարութիւնը խնդրեց Բ. Դռնէն որ Մարդահամարի Վ-րջութիւնն Իսլամներուն և Քրիստոնէից բուն թիւը ճշդէ, այսինքն նոր մարդահամար ընէ, որպէս զի կարելի ըլլայ որոշեալ հանգամանութեամբ զինուորագրել Իսլամներն ու Քրիստոնեաները։

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ խայտառակ Շահինը, որ բանտարկուած էր, սուտ խենթ ձեւանալով երաշխաւորութեան տակ արձակուած է այժմ, և գացած ապաստանած է Դաստրգիւղ Ֆէնէր Պահչէսի կողմերը՝ քէօշկի մը մէջ, ուր կրամամբուլին կոնծելով՝ մինչև իրիկուն իր քէյֆը կը նայի։ Ցաւալի է այս ի՞նչ տեսակ արդարութիւն է։ Ինչո՞ւ ձերբակալեցին Շահինը և ինչո՞ւ կ'արձակեն։

ՋԷՐԲԷՍԻ ՄԸ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Էնկիւրիի Տէվերու գիւղաքաղաքէն կը գրեն մեզի. — Գիւղաքաղաքէն 6 ժամ հեռաւորութիւն ունեցող Մուսա Հաճըլը անուն գիւղ մը կայ որ քսան մը անգամներ բնակիչ հաստատուած և վերջէն ամայացած է։ Այժմ 30 տարիէ ի վեր 25 տունի չափ հայեր հաստատուած են և իրենց ինչքը, պարիսը և անձը մօտակայ Զերքէզներէն պաշտպանելու համար Զէրքեզ պահապան մը բռնած էին։ Բայց կը տեսնեն որ այդ պահապանն ալ իրենց հանդիսա չի թողուր։ Պահապանը տուն մը կը մտնէ և հարսի մը պատիսը բռնաբարելու համար շատ կ'աշխատի, հարսը անձնատուր չըլլար։ Ասոր վրայ Զէրքէզը վեցհարեւանեան մը քաշելով խեղճ հարսը մէկ երկու տեղէն կը վիրաւորէ։ Գիւղացիք օգնութեան կը փութան, աղաչելով պաղատելով ոտքը կ'իյնան և մահամերձ հարսը հազիւ ձեռքէն կ'ազատեն։ Խեղճ գիւղացիք Էվէրէկի թաղականութեան կը փութան օգնութեան համար։ Թաղական աղաները կ'խորհին կ'խորհրդակցին և վերջապէս կ'որոշեն որ կառավարութեան տեղեկութիւն չի տան ու չերբեզներուն բարկութիւնը չի գրգռեն, կրնայ ըլլալ որ գոմէշնին, ձիերնին կը քշեն կը տանին ըսելով։

ՕՔԼԼՕ՝ ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ՄԷՋ

Այսօր, հինգշաբթի գիշեր, ժամը 2ուկէսին ձմեռնային թատրոնին մէջ Գատըգիւղի Հայ ակումբին ի նպաստ տեղի կ'ունենայ թատերական շքեղ սարքում մը։ Օքլլօն ամբողջովին պիտի ներկայացուի ծանօթ արուեստագէտ Պ. Վահրամ Փափազեանի կողմէ։ Գիները սովորական են։ Վստահ ենք որ Գատըգիւղցի Հայ հասարակութիւնը պիտի փութայ այս ներկայացման որ միեւնոյն ժամանակ տեղւոյն նորակազմ ակումբին ի նպաստ է։

Տէրօատէթ վէ Պիլտար սիլիսէտ պուլունան պիլէնիմէ ասկերի վէ միլքիյէ թէրզի էնտաֆը թարափընտան պիր գիւլ թէչքիլ օլունմաճաղ տրր. պու քիւլպի թէչքիլ օլունմասընտան մագատա սանատթըն թէրագը իթմէսինէ տաիր իտիլէճէք միղաքէրէ տիր, էնտաֆը մերգուսմէսէն հէր քիմ քիւպիմիզ տահիլ օլընմագ արզուսընտա պուլունուր իսէ չէհրը Իյլուլըն ալթընճը կիւնինէ գատար Զատրբընբարտա Ալի Բաշա խանընտա 17 Նիսմէրօլու օտանա կէլուպ քէնտիսինի քիւլպ սէֆթէրինէ գայտ իթտիրմէք վէ չէհրը մէզգիւրին եէտինճի կիւնիւ քիւպին իճթիմա վէ թէչքիլ իտէճէյի Գում գարու մէրտիվէնի քիւլսէ գրատթիսանէսինէ սատթ ալթը պուլուշք բատաէլէրինէ հազըր պուլունմատարը իլան օլունուր։ ԹԷՐԶԻ ԷՄՆԱՆԸ

27 Ավրսթոս 324

ՄԱԳԱՍԻՆ ԿՈՐԾԻ

ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

ԻԵԶԱՓՈԽԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԷՊ

Ե. ՄԱՍ

Զ.

Եւ նեղ սենեակին մէջ, ծնունդ կ'առնէր հոգեկան եղբայրութիւն մը, այս աշխարհին գործաւորները իրար զօդելով, այս աշխարհի՛ն որուն աչերն ու գերիներն էին միանգամայն։ Այս եղբայրացութիւնը որ մէկ հոգի մէկ մարմին կ'ընէր զիրենք, չափազանց ազդած էր մօրը վրայ, որ հակառակ իրեն անհասկանալի մնալուն, այս զարթիչ, գեղեցիկ և մաստակ, գեղուող ու յուսալից ուժին առջև կ'ամրասնդուէր։

—Ի՞նչ զարմանալի է, ըսաւ օր մը Փոքր-Ռուսիացիին։ Ձեզի համար, ամէնքը ընկերներնե՛ր են... Հրեաները, Հայերը և Աւստրիացիները... անանկ կը խօսիք անոնց վրայ իբր թէ ձեր բարեկամներն են, կը տեսնիք և կ'օրհնախնամք ամէնուն հետ։

—Ամէնո՛ւն հետ, մայրի՛կ, ամէնո՛ւն հետ, բացագանչեց Փոքր-Ռուսիացին։ Աշխարհը մերն է. աշխարհը գործաւորներո՛ւնն է։ Մեզի համար ո՛չ ազգ կայ, ո՛չ ցեղ, ընկերներ և... թշնամիներ միայն կը ճանչնանք։ Բոլոր գործաւորները մեր բարեկամներն են, բոլոր հարուստները, և ամէն անոնք որոնց ձեռքն է իշխանութիւնը, մեր թշնամիներն են։ Երբ աղէկ մը երկիրը դիտենք, երբ տեսնենք թէ թէ որքան բազմաթիւ ենք մենք, գործաւորներս, ի՞նչ ուժ կը ներկայացնենք, այն ատեն երջանկութիւնը կը համակէ մեզ, չնաշխարհիկ ուն մը կասարած ըլլալու գոհունակութիւնը տալով։ Եւ Ցրանացին, Գերմանացին ալ նոյն զգացումը ունին, Իտալացիներն ալ կը ցնծան։ Ամէնքնիս ալ մէկ մօր զաւակներ ենք, բոլոր երկիրներու գործաւորական միութեան վեհ և անյաղթելի գաղափարին զաւակները։ Այդ գաղափարը մեզ կը տաքցնէ իր ջերմութիւնով, արդարութեան երկինքին տակ երկրորդ արեւն է, այդ երկինքը գործաւորին սիրտին մէջն է։ Ի՞նչ որ ալ ըլլայ, ի՞նչ անուն որ տայ ինքզինքին, ընկերվարականը մեր հոգեկան եղբայրն է, միշտ, հիմա և յաւիտեան, դաբէ դար չարունակ։

Այս աղայական եռանդը, այս լուսաւոր և անխախտ հաւատքը՝ աւելի ուժով մը կ'աճէր և կ'արտայայտուէր պզտիկ խմբակին մէջ։

Երբ Բէլակէ ակամտաս կ'ըլլար այս ուրախութեան, բնազդաբար կը զգար որ արդարև, մեծ և ճառագայթող բան մը ծնած էր աշխարհի վրայ, երկինքը տեսած արեւուն պէս։

Ցաճախ կ'երգէին գրաւորիօրէն և կոկորդային, ընտանի երգեր։ Մերթ նոր երգեր կը սորվէին, ներդաշնակ, բայց մելամաղձոտ և օտարոտի եղանակներ։ Այն ատեն ձայնները կը մեղմանային, դէմքերը ծանրախոհ կը դառնային կրօնական երգ մը երգելու նման։ Տժգունած դէմքերով, երգիչները կը խոնդավառէին, և կը զգացուէր որ մեծ ուժ մը ծածկուած էր այդ հնչական խօսքերուն մէջ։ Այդ նոր երգերէն մէկը մանաւանդ կը յուզէր մայրը և մտահոգ կը դարձնէր զայն։ Այդ երգը չէր պատմեր նախատուած հոգիին հեծեծանքները, վարանքները, որ միայնակ կը թափառի ցաւագին անստգութեան խաւարային արահետներուն մէջ, ոչ ալ թշուառութենէ հալածուած, սարսափէն անանցած անգոյն և անձեւ հոգիին ճիչերը։ Ձեր կրկներ միջոցի ծարաւի էակին դառնակիծ ճառաչէները, ոչ ալ պատերազմասէր կոչը, պատրաստ՝ կործանելու բարին և չարը անխտիր։

Վրէժխնդրութեան և առելութեան կոչը չէր, Կարող՝ ամէն բան ջնջելու, անկարող ոնէ բան սեղծելու, հոն գոյութիւն չունէր, այս երգին մէջ հին աշխարհէն, հին գերիներու աշխարհէն ոնէ հեռք չկար։

Բէլակէ չէր սիրեր բուռն խօսքերը, խորհրդաւոր մեղեդիները, բայց այս երգին մէջ անհուն ուժ մը կար որ ձայնը և բառերը կը խեղդէր, սրտին մէջ, խորհուրդին համար չափազանց մեծ բանի մը նախազգացումը արթնցնելով։ Մայրը այդ բանը երիտասարդներուն դէմքերուն վրայ, աչքերուն մէջ կը նշմարէր, և այդ խորհրդաւոր ուժին առջեւ տկար՝ միշտ աւելի ուշադրութեամբ և խոր մտահոգութեամբ մտիկ կ'ընէր երգը։

—Ալ ժամանակ է որ փողոցին մէջ թնդացնենք այս երգը, կ'ըսէր լսաց կեաց Վէսօֆչիքօֆ։ Նորեկ գարնան առաջին օրերուն։

Երբ իր հայրը մնգամ մըն ալ գոհութեան յանցանքով բանտարկուեցաւ, հանդարտօրէն յայտարարեց.

—Հիմա, այլ ևս կրնանք իմ տունս հաւաքուիլ...

Գրէթէ ամէն իրիկուն, աշխատութենէն ետք, ընկերներէն մէկը կամ միւսը Բաւէլի տունը կուգար, միասին ընթերցումներ կ'ընէին, գիրքերուն մէջէն կտորներ կ'ընդօրինակէին։ Այնքան մտահոգ էին որ լուացուելու և վրանին գլուխին մաքրելու ժամանակ չէին գտնար։ Առանց գիրքերը վար դնելու կը ճաշէին և թէյ կը խմէին. իրենց խօսքերը երթալով ալ աւելի անհասկնալի կը դառնային մօրը...

—Լրագիր մը պէտք է մեզի, կը կրկնէր Բաւէլ յաճախ։

Կեանքը տենդոտ և խռով կը դառնար, երիտասարդները միշտ աւելի հապճեպով իրարու կը վազէին, մէկ գիրքէն միւս գիրքին, ծաղիկի ծաղիկ ոստոստող մեղուներու պէս։

—Մեր վրայ խօսել կը սկսին, ըսաւ իրիկուն մը Վէսօֆչիքօֆ։ Հաւանականաբար քիչէն օձիքնիս ձեռք պիտի տանք...

—Լորամարդիները թակարդին մէջ իյնալու սահմանուած են, ըսաւ Փոքր-Ռուսիացին։

Բէլակէ երթալով աւելի կը հաւնէր Փոքր-Ռուսիացին։ Երբ զինքը «մայրիկ» կը կոչէր, իրեն անանկ կը թուէր որ տղու քաղցր ձեռք մը իր այտերը կը դգդուէր, կիրակի օրերը երբ Բաւէլ զբաղուած էր, ինք կը կոտրէր փայտ՝ օր մը հետը ապատակ մը բերաւ։ կացինը առաւ և վարպետութեամբ անդուխին փտած ատիհանոներէն մէկը նորոգեց։ Աշխատելով հանդերձ, աղուոր մելամաղձոտ եղանակներ կ'երգէր։

Մայրը օր մը Բաւէլի ըսաւ.

—Ագէկ չըլլար որ Փոքր-Ռուսիացին մեր տան մէջ բնակի, ձեզի համար ալ դիւրին կ'ըլլայ, փոխանակ անդադար իրարու տուն վազելու։

—Ինչո՞ւ քեզի այդ ճանձրութիւնը պատճառեմ, հարցուց Բաւէլ ուսերը ցնցելով։

—Ի՞նչ կը մտածես, ամբողջ կեանքիս տեղութեան մէջ չարչարուեցայ առանց ոնէ պատճառի, կարծեմ թէ հիմա այս չնչին բանը կրնամ ընել ազնիւ մարդու մը համար։

—Ուզածիդ պէս ըրէ՛, պատասխանեց Բաւէլ, զոհ պիտի ըլլամ եթէ ընդունի։

Փոքր-Ռուսիացին իրենց տունը բնակելու եկաւ։

Թարգմ. Դ. ԹՈՒՂԼԱՃԵԱՆ
(Շարունակելի)

Բանկալիթիւ քեսին մէջթէսը փիտունը հարպէյէլի չտանեէտ մէվճուտ քէհնէ բասուգ եիւն եաճագլարա օթ ինտէրլէր վէ թիմուր գարեօղլար իլէ քիւչիւք տօղապլար էջ սարբէ ֆիրուխթ իտիբէեկինտէն թալիպ օլանլարը պու կիւնէն իթիբարէն մէքթէպը մէդքիւրատ գօմխիսնը մախսուսա միւսամահաթ իլէմէնէրի.

26 աղրսթօս 3—1

Էվգաֆը հիւմայունճա միւպայեասրնա լիւզում կէօրիւնէն իւչ եիւզ էլլի մէթրօ մէրպասան տէօրթ եիւզ մէթրօ մէրպասնա գասար մանթարը մուշամանը միւնագազաղնա իպթիտար օլընաղընտան միւնագասյա տանիլ օյմագ վէ չէրտիթը միւնագասյար անլամագ իսթէյէնէլէրին հէր կիւն մէֆլիսը իտարէի եվգաֆա միւրաճաաթ իլէմէլերի.

23 աղրսթօս 3—1

Նիզամիյէ թանդիյէ իտարէսի իփլն պիր սէնէլիք օլարագ կիկիրմի սէքիզ միլիոն տոգուզ եիւզ եէթմիշ իւչ պին եէտի իւզ գրլէի ճէտիտ հանֆա միւնագազայա գէնդրտրը 13 աղրսթօս թարիխինէ կոդէթարլա իլան օլընմէլ իսէ տէ հէնուզ թալիպ զուհուր իիմէսիշ օյմասընա մէպնի գիմանիլիք իբի այլզգ օյմագ իւզրէ պէշ միլիոն գրլէ պուդաայ չէրանիթ մալիմէսիյէ մէկզրի միւնագազայա վագ օյունդրզ իչպու աղրսթօսրն եիկիրմիեէանճի չարշէնպի կիւնի գարարը գաթիսի իսթա վէ իրթէսի բէրլէն գէ կիւնի եիւզատ պէշ թէնգիլի գազուզ իտէճէկինտէն իթիսարնա թալիթ օյանլարը ճարպիյէ նէզարէթի ճէ իլէսի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիբէսինճ միւրաճաաթ իլէմէլերի.

ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ԱՂՋԿԱՆՑ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
(ԳՕԼԷՋ)

Դիշերօթիկ և ցերեկեայ, 13 տարուան կատարեալ ընթացքով 3 տարի մանկապարտէզ, (երկսեռ) տարրական դասընթացք (երկսեռ) միջին դասընթացք (միայն աղջկանց), բարձրագոյն և երկրորդական հինգ տարուան ընթացքով (միայն աղջկանց)։

Բազմաթիւ Պոլսեցի և դաւառացի աղջիկներ ծնողաց առաջարկին վրայ, Սիւսար-Թեատրէի կեդրոնին մէջ, օդասուն և բարձրադիր ընդարձակ, հոյակապ և նորակառոյց Ահարոն էֆ. Պաղտասարեանի ընակարանը զոր գնած և հաստատուած ենք և բացած ենք մեր աղջկանց բարձրագոյն երկրորդական վարժարանը, մեր ազգային և ընտանեկան ընտիր գաստիարակութիւն մը պիտի տրուի, ձեռնհաս և պարկեշտ հայ և օտարազգի ծանօթ ուսուցչաց և մայրենի լեզուէ, ինչպէս պիտի աւանդուին թուրքերէն և ֆրանսերէն և անգլիերէն լեզուները բոլորովին նոր և մանկավարժական գրութեամբ, ինչպէս նաև ուսանողական, բնագիտական և բնապատմական, աշխարհագրական և պատմական ճիւղերը, գեղարուեստական, ձեռարուեստի դասերը, ձայնական և գործնական երաժշտութիւն՝ բաղձացուած եղանակաւ։ Վարժարանը կը բացուի 1. Սեպտ.ին և դասախօսութիւնները կը սկսին նոյն ամսոյն 8ին Բշ. օր։

Կը հրաւիրուին Պատ. ծնողք և պաշտպանք մինչև 1 Սեպտ. դիմել արձանագրութեան համար Տնօրէնութեանս, որ ամէն օր մինչև կէս օր կը գտնուի իր բնակարանը Սկիւտար Իճատիէ, Դայսերլի Օղլու փողոց թիւ 18։ Պայմանք դիւրամատչելի։ Հինգ աշակերտով դասարանները պիտի բացուին։ Զափահաս օրիորդներ մասնաւոր ճիւղերու կրնան հետեւիլ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՍԱԹԼԸՂ ԷՖԶԱԼԽԱՆԷ

Միւթէվէլիա ժօղէֆ Տէմիր էֆէնտինին Սուլթան Պայազիտէքի էֆզալխանէսի սաթլըգ օյտըղընտան իյթիրասընը արգու իտէն Զէնպէրլի Թաշտա Եմինիյէ էֆզալխանէսինէ միւրաճաաթ իլէմէլերի. 2—1

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ
ԼԵՋ. ԵՒ ԱՌԵՒՏՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՆ

Վարժարանս 11րդ. շրջանն սկըսաւ, մեր գիշերօթիկ և ցերեկեայ աշակերտները կը հրաւիրուին վարժարան։

Վարժարանս ունի 3 դասընթացք։ Մանկապարտէզ 3 տարի, Նախակրթարան 4, և Ուսումնարան 3 տարի։

Վարժարանս նպատակն է ուսուցանել վաճառականութիւն և լեզու, կարեւոր ուսմանց և գիտութեանց ճիւղերով միասին։

Ինչպէս յայտնի է Օսմ. Սահմանադրութիւնը ընդարձակ ասպարէզ կը բանայ Հայ ազգին, ազատ Հայրենիքի ուսեալ ու լեզուագէտ անհատները պիտի գնահատուին պետական—վարչական գործերու մէջ, ինչպէս պիտի քաղաքերուին անհատական զբաղումներու մէջ այ։

Ուստի վաճառականութեան, լեզուագիտութեան, վարչագիտութեան և նմանօրինակ ազատական ասպարէզներու համար պատրաստուելու փափաք ունեցող տղաք կը հրաւիրուին աշակերտել մեր վարժարանին, ուր պիտի վայելեն ընտանեկան խնամք հայկական լուրջ դաստիարակութեամբ։

Վարժարանիս ծրագիրն ու կանոնագիրը ձրի կը ղրկուի, փափաքողաց։

Դիմել Բագրատունի վարժարան Բերա, Բանկալթի։

Հիմնադիր—Տնօրէն
ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

3—10

ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՂՋԿԱՆՑ
Collège Nigoghossian pour jeunes filles
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՆ
Բանկալթի, Նիշան թաշ, թիւ 12—14
Ե. Տարեշրջան

Վարժարանիս դասախօսութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ Բշ. օր 1/14 Սեպտ.։ Կը հրաւիրուին վարժարանիս աշակերտուհեաց ծնողքները, ինչպէս նաև նոր աշակերտները տալ փափաքողները, դարձեալ արձանագրել տալ իրենց զաւակաց աշակերտութիւնը ամէն օր վարժարանիս մէջ, ուր կը գտնուի Տնօրէնութիւնս։ Պայմաններու և ուսմանց ծրագրի մասին կարելի է լիակատար տեղեկութիւն ստանալ անձամբ և թղթակցութեամբ, ուղղելի Տնօրէնութենէս։

Հիմն. Տնօրէն
Ե. Գ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

25 Օգ. 1968

ՕԹԷԼ ԱՍԻԱ
ՄԱՀՄՈՒԴ ՓԱՇԱ

Առողջապահիկ պայմաններու տակ չինուած օգաւէտ սենեակներ. ընտանեօք ճամբորդողներու համար մասնաւոր յարկաբաժին։ Դաւառացի վաճառականներու ամէն տեսակ դիւրութիւններ ապրանք մթերելու և հակեր կապելու համար։ Առատ ջուր և ընդարձակ պարտէզ։

ՊԵՐՈՎԲԷ ՌԱՓԱՑԷԼԵԱՆ

ԹԱՂԹԿՆ
ՍԱՏԻՐԱԿԱՆ-ԾԱՂՐԱԳԵՐԵՐ

Մաղիկ աղգ. երգիծական ծաղրաթերթը հրապարակ եկաւ այս առաւոտ արշաղոյսին։ Ակէկ վերջ պիտի հրատարակուի չորս էջով և շաբաթը երեք անգամ։

Այս կերպով ահա կը միանան Կավ.օճ և Մաղիկ, նոյն ծրագրով, նոյն ուղղութեամբ, որոնց իւրաքանչիւրը պիտի հրատարակուի ամէն օր, ինչպէս Կավ.օճ հրատարակուեցաւ երէկ և այս առաւօտ ալ հրատարակուեցաւ Մաղիկ և այսպէս յաջորդաբար։

ԶՈՅԳ ՄԸ ՏԱՏՐԱԿ ՄԻԱՒՈՐՈՒԱԾ
"ԿԱՎԱՃՕՃ" ԵՒ "ՄԱՂԻԿ"
«Կավ.օճ»ը «Մաղիկ»ին վրայ եկած

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐԱՆԵԿԱՆ ՍՈՍԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարմիքներնուդ փայը աւելցնել, գեղաբեմ «էֆէ» մը տալ մտերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մտերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ հագնելու մտերը ամրցելի ոճան գիներով։ Կը գտնուի նաև հոն հարսի կռնան, քողք, քողքի մնուկ, լարդարուած կողով, ծաղիկ, փեսուր, եւն. եւն. եւն.։

Գուրեանցի՛ք, հարմիքի տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Զամիչեանի հարմանեկան մտերու ճոխ վաճառատունը ուր ո՛չ միայն ձեր հաճոյքը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։

50—16

ՍԻՍԱԼ ՏԵՂ ՁԵՐԹԱՔ
ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Գամանթօ խանի դան, թիւ 86

ՀԱՐԱՆԵԿԱՆ ՎԱՃԵԼՈՒՉ ՄՈԱԵՐՈՒ
ԹԱՂԿԵՓՈՒՆՁԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԱՆԿԱՆՑ ՄԿՐՏՈՒՔԵԱՆ
ՀԱՆԴԵՐՁԵԼԻՆԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ-ՀԱՅԱՊԱՏՈՒՆ
ԱՐՄԵՆԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

որ երկար ժամանակ նախկին Մկրտիչ էֆ. Հիւսէյինճեանի և վերջին տարիներս աղ Զամիչեան էֆ.ի վաճառատան մէջ նորանոր մտերը կը հայթայթէր, այս անգամ վերջնականապէս հաստատուած է Պոլիս, Մահմուտ փաշայ Հաճուզը խանի դան թիւ 45 վաճառատունը, ուր կը վաճառուին նաև ընտանեաց ու նորաձեւութեան վերաբերեալ այլ և այլ բազմաթիւ վաճառք, գլխարկի ծաղիկներ, փեսուր, ձեռնոց, պանթէլա, գօտիներ, ֆէսթօն, ֆիչու, եւն. եւն.։

Ամէն մարդ կը փափաքի գրամ չտիրել և չտուողը դեռ չեն գիտեր որ անոր գաղանիքը յաճախորդները գոհ ընելով անոնց սիրտը շահելուն մէջ կը կայանայ։

Գամանթօ խանի դիմաց, Հաճուզը խանի դան, թիւ 45

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ԿՐԹԱՐԱՆ
ԵՒ
ՓԱՆՏԿԱՊԱՐՏԷԶ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՆ

Մագրիգիւղ, Սարգը Ագամ, Լաւոն եկեղեցւոյ փողոց

Պատիւ ունիմ արգոյ հասարակութեան ծանուցանելու թէ գիւղիս մէջ բացած եմ երկսեռ գիշերօթիկ և ցերեկեայ վարժարան մը յարակից մանկապարտէզով, որուն բարւոք ընթացքին և յաջողութեան համար ամէն կանոնաւոր միջոցներ ի գործ դրուած են։

Վարժարանիս ուսուցչական ժողովոյ միաձայն որոշմամբ ծանօթ ուսուցիչ Միքայէլ էֆէնտի Շամտանճեան ուսումնապետ ընտրուած է։

Ուսուցչական մարմինը կազմուած է հետեւեալ ծանօթ անձնաւորութիւններէն.

Միքայել Եֆենտի Շամտանճեան Հայերէն, Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն և Գերմաներէն.

Ստեփան Եֆ. Կուրտիկեան, Օսմաներէն.

Տիրան Եֆ. Զորագեան, Թուանսերեն, Բնապատմական Գիտութիւնք։

Օր. Պայծառ Տալեան, Մնգլերէն և Առտնին անտեսութիւն։

Արմենակ Եֆ. Պաղտասարեան, Ընդհ. Խիստ և Ուսուցիչ Ուսողութեան, Բնական գիտութեան և լեզուաց։

Խաչիկ Եֆ. Թանքանեան. Գեղագրութիւն և Գծագրութիւն

Ստեփան Եֆ. Բարելեան, Զանազան երաժշտութիւն և Դաշնակ,

Օր. Շահանդուխտ Սարգիսեան, Ձեռագործ և Ձեռագիտութիւն

Օր. Նունիկ Անեմեան, Վարիչ Մանկապարտէզապետիս։

Մայրենի լեզուէ զատ մեծ ոյժ պիտի տրուի նաև Օսմաներէն, Ֆրանսերէն, Անգլերէն և Գերմաներէն լեզուներուն, տղայոց գործնական և առեւտրական գիտելիքներուն, աղջկանց կարի, ձեւի, ձեռագործի և այլ առտնին ծանօթութեանց.

Աշակերտներու առողջական, բարոյական և ուսումնական բարւոք վիճակը մասնաւոր խնամքի առարկայ պիտի դառնայ։ Վարժարանս պիտի ունենայ նաեւ իր պարբերական կանոնաւոր բժշկական այցելութիւնները։

Դիշերօթիկ աշակերտները պիտի վայելեն ընտանեկան ամէն խնամք և անոնց մնաւնդին մեծ հոգ պիտի տարուի,

Վարժարանս իբր կրթական անդրանիկ մէկ պտուղը Սահմանադրական վարչութեան, իրեն նշանաբան ըրած է Ազգս Դաստիարակութիւնը, և իբր Հայ կրթական հաստատութիւն, Հայ ընտանիքներու զաւակները, այն տեղ պիտի ստանան ճշմարիտ ազգային կրթութիւն մը։

Մանկապարտէզը կը բացուի նեթկայ Օգոստ.21 Հինգշաբթի օրը, իսկ վարժարանը Օգոստոս 25 Երկուշաբթի օրը։

Մնաղքներ յարգանօք կը հրաւիրուին վարժարան, սամնայու համար ամէն մանրամասն տեղեկութիւն։

Հիմնադիր-Տնօրէն
ՊՕՂՈՍ ՊԵՋԱՋԵԱՆ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ
ՆՈՐ ՑԱՑՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հրամանին տակ ապատանող գաղթականներու զեռեղման ծախքին համար երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետև ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգև չը շնորհող տոմսակներ ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ տոմսակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունրինգը պարգեւներու և ամօրթիներու պիտի յատկացուի։ Ուստի ոչն վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ տոմսակներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և անոնցմէ 62,500 թիւ պարգև ու ամօրթի պիտի շահին։ Ինչպէս կ'երեւի ստորև հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգևը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ՝ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգեւներ ալ կան։ Տոմսակները զանազան ստորաբաժանումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմսակին դէմ նշանակուած է օսմ. 2 ոսկի, կէսին՝ 1 օսմ. ոսկի, քառորդին կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմսակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսակներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երեքական կարգի բաժնուած է։ Ցիչեալ կարգաւորեալ տոմսակները՝ մէկիսիին 19 դրուշի հաշուով՝ կէս տոմսակներուն դէմը 72 դրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 36 դրուշ, իսկ մէկ ութերորդը՝18 դրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիէն և կամաւորի գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն մենաքանակ տոմսակ գնողներուն հեռաւեալ գեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 տսկիի տոմսակ գնողներուն՝ 0/0ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ 0/0ին 8, 2001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ 0/0ին 9. 3001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ 0/0 էն 10, և 10.001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ 0/0ին 12ը։ Ներքորդ թիրաժը պիտի կատարուի 1324 Ցուլիս 1ին, Հանրօգուտ Շենութեանի նախարարութեան պաշտօնական մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և եղեմական, հաշուակալութեանց Աստեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքայի վիճակահանութեան յայտագիրը

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	600000	600000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	300000	300000
11	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
5	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	300000	300000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1710000

Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
1350	200	630000
3500		1810000

Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմբի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	400000	400000
1	100000	100000
3	40000	120000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
3275	400	110000
150	200	630000
3500		2070000

ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվարի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
5	20000	100000
15	10000	150000
50	4000	200000
275	400	110000
3150	200	630000
3500		2170000

ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փեբր.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100էն	Հիգումար
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
10	100000	1000000
20	40000	800000
65	20000	1300000
300	10000	3000000
750	4000	3000000
1250	800	1000000
21600	200	4320000
24000		17020000

ՀԱՍՈՑԹ

	Ոսկին 100էն
Իւրքանչիւրը երկու սօսմ. ոսկիի սրաժէքով շրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար սոմսակներուն փոխարժէքը	50,000,00
	50,000,000

	Ոսկին 100էն
Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
Գաղթականներու ցան նպաստներին պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
Գեղիէ և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000